

VEAIC NOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini — 1 leu

Diadema de aur

Foto : E. Pesov

(Din expoziția „U. R. S. S. — țara și oamenii” deschisă în sala Dalles din Capitală)

● Creșterea în înălțime — certitudini și necunoscute ●
Kilometri de capodopere ● Vom ajunge să construim
creiere? ● Pagina de umor

46
ANUL XXVII
(1391)
12 NOIEMBRIE 1971

Intre generațiile de părinți și generațiile de copii au existat întotdeauna deosebiri. Până nu de mult aceste deosebiri se exprimau însă mai cu seamă în concepții și comportament. Iată însă că acum părinții constată, uimiți, că copiii și tinerii sînt mult mai înalți decît au fost ei la vîrsta respectivă. Observația este cit se poate de corectă. Măsurători făcute în diverse părți ale lumii arată într-adevăr că talia

medie a copiilor de toate vîrstele a crescut mult în cursul ultimului secol.

Dar dacă fenomenul se înregistrează de atîția ani, înseamnă că și adulții trebuie să fie proporțional mai înalți decît strămoșii lor de acum 100 de ani. Există de altfel dovezi în acest sens. Numai că diferențele înregistrate la adulți sînt mult mai mici decît cele găsite la copii.

Documentar

Creșterea în înălțime — certitudini și necunoscute

Creșterea progresivă a taliei copiilor, care în ultimele trei-patru generații își depășesc sistematic părinții, a căpătat numele de accelerare. Termenul, introdus încă din deceniul al patrulea, include în primul rînd modificările survenite în dezvoltarea fizică și anume: dimensiuni mai mari la naștere; un ritm de creștere mai rapid; o maturizare mai precoce; o mărire absolută a dimensiunilor finale. Începînd de la un anumit nivel de dezvoltare economică, accelerarea se manifestă la toate popoarele. Pînă și japonezii, proverbialii pentru talia lor scundă, au „crescut” cu 2,9 cm numai între 1893 și 1925, cum au arătat măsurători efectuate cu ocazia recrutărilor. Conform statisticilor, în aceeași perioadă suedezii s-au înălțat cu 3,3 cm.

Accelerarea a fost periodic încetinită de crizele economice și de carențele provocate de război, foamete etc. La Moscova de exemplu, s-a constatat că în deceniul al cincilea înălțimea băieților de 13 ani scăzuse cu pînă la 2,5 cm din cauza lipsurilor din timpul războiului. Cu excepția întreruperilor de acest fel, accelerarea a fost însă constantă. Ea pare să fi început în a doua jumătate a secolului trecut, căci, conform informațiilor existente, a fost observată și menționată pentru prima dată în 1876 de către Charles Roberts care scria: „In zilele noastre un copil de nouă ani care lucrează în fabrică cîntărește cît cîntărea în 1833 unul de 10 ani... Fiecare vîrstă a cîștigat un an în 40 de ani”. Conform unor date recente, tendința la creștere nu numai că se menține, dar, în Europa cel puțin, a fost chiar mai puternică în ultimii 20 de ani decît în cei 40 de ani premergători.

● Cauze controversate

Care este cauza accelerării creșterii? Există mai multe teorii care avansează un factor esențial sau altul. Astfel, unul din inițiatorii cercetărilor a lansat teoria accelerării heliogene conform căreia Soarele declanșează stimulul ce grăbește creșterea. Replica imediată a fost: bine, dar de ce să-și exercite Soarele efectul accelerator abia de cîteva decenii cînd el luminează dintotdeauna omenirea? Promotorul teoriei amintite socotește că îmbrăcămînta mai ușoară adoptată relativ recent facilitează accesul luminii solare pînă la trup, că oamenii își petrec mai mult timp în aer liber și că locuințele sînt mult mai bine luminate. Dar, conform acestei teorii copiii din mediul rural, care-și petrec mai multă vreme afară, ar trebui să prezinte valori superioare celor din orașe; or, lucrurile nu stau așa.

Dr. Bennholdt-Thomsen, profesor de pediatrie din R.F.G., susține teoria selecției constituționale. După părerea sa, deplasarea populației de la țară spre oraș este condiționată de constituția oamenilor. Indivizii mai reactivi, mai sensibili ar fi mai înclinați să părăsească mediul rural; pe de altă parte, tocmai sensibilitatea lor la excitațiile venite din exterior face ca factorii de mediu urban să declanșeze o accelerare a dezvoltării fizice. Cercetări efectuate în Uniunea Sovietică și în alte țări au dovedit, însă, că accelerarea nu este un fenomen care depinde de un anumit tip constituțional și, în consecință, nu poate fi considerată un privilegiu al indivizilor mai sensibili.

De-a dreptul bizară ne apare astăzi teoria undelor, formulată de Treiber în anii '30. Avînd în vedere răspîndirea aproape uniformă a accelerării pe glob, acest cercetător a căutat o forță universală, un factor nou și întîlnit peste tot. Și iată concluzia lui: „Începutul creșterii în înălțime coincide precis cu instalarea posturilor de radio-emisiune în deceniul al treilea”. Teoria este însă ușor de combătut printr-un singur fapt. Într-o perioadă grea, de privațiuni, cum

a fost cel de-al doilea război mondial, care a frînat accelerarea creșterii, emisiunea de unde radio n-a scăzut, ci dimpotrivă, a crescut.

Alți factori incriminați în accelerare sînt: creșterea treptată a temperaturii mediului ambiant, accentuarea zgomotului, intensificarea traficului, inițierea și activitatea sexuală precoce etc. Dar dintre toți factorii de mediu numai alimentația îmbunătățită exercită o influență care nu mai este pusă la îndoială. În legătură cu aceasta trebuie menționată din nou încetinirea creșterii și aminarea pubertății în perioade de carență. După sfîrșitul acestora, rit-

și despre dimensiunile nou-născuților pe care profanii n-au posibilitatea să-i aprecieze. Or, am spus că și ei manifestă o tendință de creștere. Sugarii de astăzi sînt în general mai mari și mai grei decît cei de acum 30, 20 sau chiar numai 10 ani. De fapt, după ultimele investigații, bebelușii nu se nasc mai mari decît înainte; accelerarea pare că începe să se manifeste abia din a doua lună de viață și durează pînă spre sfîrșitul adolescenței. Iată, de pildă, cum a evoluat în timp înălțimea medie a copiilor de 12 ani. 1877 — 1,40 m; 1956/1958 — 1,49 m; 1967 — 1,51 m. Adolescenții ating înălțimea aproape

Generațiile se întrec una pe alta...

mul de creștere al copiilor se accelerează din nou; normalizarea completă a curbei de creștere depinde însă de gravitatea și durata subalimentării. În caz de subalimentare cronică este ușor de înțeles că intervine nu numai o mare întîrziere în maturizare, ci și o talie scăzută la vîrsta adultă. Unul din cele mai puternice argumente în favoarea rolului jucat de alimentație îl constituie exemplul laponilor: între 1870 și 1930 pubertatea fetelor a intervenit mereu la aceeași vîrstă în familiile rămase nomade, în timp ce în familiile care renunțaseră să-și urmeze turmele și se fixaseră a scăzut cu aproape doi ani.

Cu toate acestea, alimentația rămîne numai una din cauzele accelerării. Fiind un fenomen complex, aceasta trebuie să aibă și cauze mai complexe, printre care; un mod de viață sănătos, o alimentație corectă, condiții de locuit corespunzătoare, un echilibru între solicitările fizice și cele psihice, odihnă suficientă, condiții bune de muncă, o existență asigurată, îngrijire medicală. Așadar, pe lângă predispoziția individuală moștenită și influențele naturale venite din mediul exterior, accelerarea sau întîrzierea creșterii depind de toți factorii care, laolaltă, determină nivelul de trai individual și colectiv. De aceea accelerarea poate fi considerată, atît din punct de vedere biologic, cît și din punct de vedere social, drept un rezultat al condițiilor de viață îmbunătățite.

● De la mic la mare

Dacă înălțimea adolescenților bate la ochi, nu același lucru se poate spune

aceea, că stadiul de dezvoltare corporală necesar instalării bolilor respective este atins mai curînd datorită accelerării.

Dar fenomenul accelerării este important nu numai pentru medicină. Tinerii de astăzi intră mult mai repede decît acum o sută de ani în problema ridicată de mediu; evident, consecințele acestui fapt nu mai pot fi rezolvate doar de medici. Ele îi interesează deopotrivă și pe pedagogi, psihologi, juriști.

Părinții și profesorii văd copiii crescînd și depășindu-i adesea cu un cap. De la începutul secolului înălțimea cîștigată variază între 5 și 10 cm, iar diferența de greutate depășește 10 kg. 80—90 la sută din tineri sînt mai înalți decît cel puțin unul din părinți. Cu toate acestea, din cauza vîrstei, copiii și tinerii sînt tratați tot ca niște copii. Ei consideră însă adesea acest tratament drept o subestimare și din acest sentiment se nasc adesea dificultăți cu efecte nefavorabile asupra modelării caracterului lor. Părinții și profesorii n-ar trebui să aibă impresia că le este lezată autoritatea dacă sînt nevoiți să privească „în sus” la copii. Pe de altă parte, specialiștii încep să se întrebe dacă nu cumva ar fi cazul ca limitele de vîrstă impuse pentru unele meserii să fie coborîte sau chiar eliminate. În același timp este de meditat dacă atingerea mai precoce a vîrstei adulte n-ar trebui să implice și o deplină responsabilitate a acțiunilor, chiar în sens legal.

Pînă și unele industrii trebuie să ia în considerare accelerarea creșterii. Astfel, industria confecțiilor este silită să introducă talii noi, iar tricotatele pentru sugari să sporească producția numerelor mari. Construcțiile și industria mobilelor vor trebui să se țină în permanență la curent cu ultimele constatări, pentru ca într-o bună zi să nu apară o disproporție între dimensiunile locuințelor și cele ale locatarilor lor, căci atunci, în ciuda condițiilor de igienă perfecte, ar putea interveni o senzație de inconfort cu efecte negative asupra capacității de lucru și stării fizice și psihice.

O ultimă întrebare legată de accelerare este: încetează acest fenomen o dată cu oprirea dezvoltării corporale? Nu. Accelerarea este o problemă care privește atît tineretul, cît și adulții. Atît ea cît și urmările ei se manifestă de la naștere pînă la moarte. Dar în timp ce la tineret fenomenul este cunoscut în amănunt, la adulți abia începe să fie studiat. Din lipsa manifestărilor exterioare întîlnite la copii, respectiv creșterea în înălțime și greutate, la vîrsta adultă el este înfinit mai greu de constatat și cercetarea lui trebuie să pornească de la cu totul alte premise.

documenta.

documentar docum
mentar documentar d
documentar document
mentar documentar docu
r documentar documentar
umentar documentar docu
ar documentar documentar
umentar documentar docu

calitatea actualității
 calitatea actualității
 calitatea actualității
 calitatea actualității
 calitatea actualității
 calitatea actualității
 calitatea actualității
 calitatea actualității
 calitatea actualității

OASPEȚII NOȘTRI

Impresii de neuitat

Delegația Asociației de prietenie sovieto-română care, la invitația Consiliului General ARLUS, a participat la manifestările ce au avut loc cu prilejul celei de-a 54-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, și-a încheiat vizita în țara noastră. Înainte de plecare, l-am rugat pe G. L. Kamaev, conducătorul delegației, să ne împărtășească din impresiile acestei vizite.

Am petrecut o săptămână extrem de interesantă și de plăcută. Amabilele noastre gazde ne-au întocmit un program care ne-a permis să cunoaștem admirabile realizări ale industriei și agriculturii, să admirăm vestita frumusețe a naturii românești, a monumentelor istorice și de arhitectură veche și nouă, să simțim căldura ospitalității poporului român. Impresiile sînt bogate și dificultatea e de a alege din ele.

Am vizitat două întreprinderi mari: Uzina de utilaj petrolier din Tirgoviște și Uzina „Steagul Roșu” din Brașov. Am făcut cunoștință cu parte din procesul de producție, cu perspectivele de viitor ale celor două întreprinderi, cu locul pe care îl ocupă ele în economia națională, am admirat produsele de bună calitate convingîndu-ne încă o dată că faima mondială de care se bucură este întru totul justificată. I-am cunoscut, în fine, pe oamenii care făuresc aceste bunuri, oameni minunați, harnici, veseli. Clipele petrecute în mijlocul lor vor rămîne de neuitat.

O altă întâlnire la fel de caldă, de emoționantă am avut în alt punct de pe harta României, la cooperativa de producție „Drumul lui Lenin” din comuna Lehliu, județul Ialomița, unde am luat parte la adunarea festivă organizată cu prilejul aniversării Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. S-au rostit acolo cuvinte vibrante despre legăturile de prietenie frățească și colaborare multilaterală dintre țările și popoarele noastre.

Atît la Lehliu, cît și la Tirgoviște, Brașov și București am asistat la cîteva spectacole folclorice. Am fost impresionat de frumusețea și vigoarea jocurilor populare, de armoniile cîntecului românesc. Dar nu numai atît. Aceste spectacole ne-au dezvăluit grija cu care este cultivată și transmisă mai departe creația populară, respectul și dragostea poporului român pentru trecutul său istoric, pentru tradițiile lui.

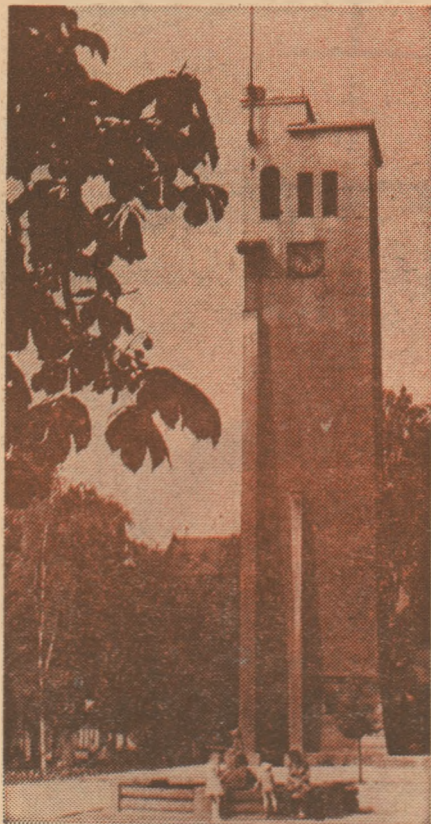
Ne înapoiem în patrie cu amintiri dintre cele mai frumoase. Acum, la despărțire vrem să transmitem tuturor celor pe care i-am cunoscut, întregului popor român un salut cordial și cele mai bune urări de noi succese, de fericire și prosperitate.

MERIDIANE

La Kaunas, un laborator și un om...

În pitorescul oraș lituanian Kaunas există un impunător institut științific

medical, binecunoscut nu numai în U.R.S.S., ci și în străinătate. Între cele 25 de secții ale institutului, cea de cardiologie și-a cîștigat o solidă reputație științifică, atît datorită concepției terapeutice și a tehnicilor de mare finețe practicate aici, cît și prestigiului personal de care se bucură în lumea specialiștilor profesorul Zigmas Ipolitovici Inușkevicius. Acest om fermecător, care a observat de mult ce importantă covârșitoare are în cardiologie relația dintre medic și pacient, a devenit un prieten adevărat pentru fiecare dintre bolnavii săi, găsind timpul și răbdarea de a se ocupa personal de fiecare caz mai dramatic, și mai cu seamă de a face lucrul acesta cu o simpatie spontană și cu o afecțiune reală. De fapt secția de cardiologie reprezintă un complex științific, în care aspectele de urgență, tratament și reabilitare se îmbină în chip fericit. Pentru un medic, și mai ales pentru unul specializat, laboratoarele institutului trebuie să aibă o înlăunțuire intimă și riguroasă. Pentru un vizitator profan ca mine, leitmotivul a tot ceea ce am văzut parea a fi legarea strînsă a cardiologiei de electrotehnică. Încă din ambulanța care se îndreaptă spre clinică, datele fiziologiei cordului sînt transmise printr-o teleaparatură, astfel încît, în foarte multe cazuri, atunci cînd bolnavul este așezat în pat, diagnosticul este deja pus și tratamentul poate începe imediat. Pentru a cîștiga timp, specialiștii din Kaunas utilizează pentru precizarea diagnosticului un computer „Minsk 22”, care poate furniza rezultatul în trei secunde. Utilajul medical modern, care apare aici la tot pasul, computerizarea diagnosticului, tehnicile de extremă finețe, creează vizitatorului senzația că este un martor al medicinei viitorului și îl face să se întrebe dacă toate acestea nu vor duce cumva la depersonalizarea bolii și a bolnavului, în sensul transformării dramei umane într-un element statistic. Dar lucrurile nu stau așa, dovadă componenta complexă a echipelor multidisciplinare din institut, alcătuite nu numai din medici, bi chimiști, biologi și matematicieni, ci și

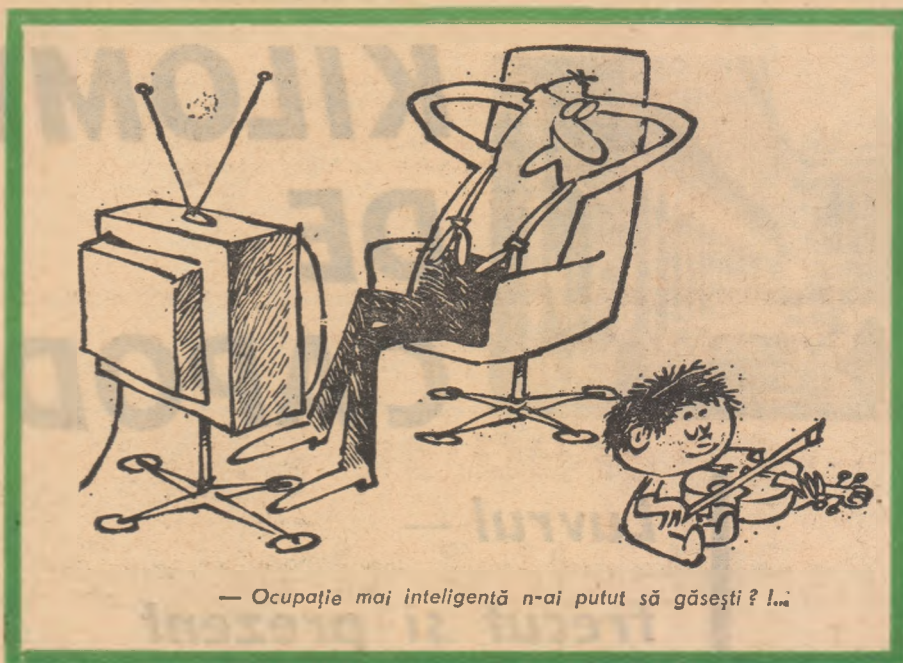

Kaunas. Turnul cu ceas și clopot
 Foto: V. Minkevici (A.P.N.)

din psihologi și sociologi. Dovadă este și concepția de reabilitare a cardiacilor într-un cadru natural, în care activitatea trebuie să se apropie cît mai mult de cea a omului normal. Într-adevăr, în frumoasa stațiune Palanga, de pe malul Mării Baltice, într-un climat în care miremele pădurilor de brazi se amestecă cu esențele sărate ale mării, suferinzii cardiaci își recapătă treptat sănătatea.

Unii medici din țara noastră cunosc această stațiune. Doctorul Pranas Dedinas de la Palanga mi-a vorbit cu admirație (și a revenit în cursul discuției asupra acestei idei) despre înalta pregătire științifică a medicilor români care au vizitat centrul.

Studiul comparativ pe care îl fac cardiologii din Kaunas și cei din Rotterdam are drept scop să elucideze o serie de factori care predispun la maladiile cardiace. De fapt, profesorul Ianușkevicius este un zelos partizan al prevenirii acestor boli printr-o re-normalizare a modului nostru de viață. Multe boli cardiace sînt, spune el, boli ale unei civilizații care n-a fost încă asimilată cu suficientă înțelepciune. Incordarea psihologică, fumatul, în

— Ocupație mai inteligentă n-ai putut să găsești? !..

general discrepanța dintre activitatea intelectuală și cea fizică, în defavoarea celei din urmă, produc un dezechilibru biologic care are drept consecință, foarte adesea, instalarea unor grave boli ale inimii. Oameni care duc o viață perfect sedentară, consumă zilnic alimente ce nu și-ar găsi justificarea rațională decît în menu-urile unor atleți care s-ar pregăti pentru Olimpiadă. De acord cu profesorul White din Boston, academicianul Ianușkevicius consideră că trebuie să ne păstrăm, la 40 și la 50 de ani, greutatea corporală pe care am avut-o la 20. Profesorul este totodată dușmanul oricărei diete unilaterale. „Poți minca orice, afirmă el, cu condiția să măninci întotdeauna cu moderație”. Iar pentru amatorii de festinuri copioase, el amintește de exemplul eschimoșilor, care consumă zilnic cantități enorme de grăsime, dar care, tot zilnic, cheltuiesc o energie fizică impresionantă, rămînînd în general perfect sănătoși.

Nicolae Vălmariu

CONSTRUCȚII NAVALE

Din ciment și totuși... plutesc!

La prima vedere, ideea că cimentul plutește poate părea surprinzătoare, deoarece faptul pare să contrazică toate legile fizicii: doar se știe că piatra cade la fund unde este cu timpul corodată iar cimentul, ruda ei artificială, nu scapă nici el acestei reguli: mai devreme sau mai târziu, în contact cu elementul lichid, el se dizolvă ca o bucată de zahăr. Dar și despre metal s-a vorbit în aceiași termeni, atunci cînd constructorii navali au hotărît să-l folosească: cum să plutească fierul și, pe de-asupra, unde mai pui că și ruginește...

Dar să vedem cum se construiește o navă din ciment?

Să ne referim la o navă mai mică, de 18 tone, cu care s-a făcut experimentul. Construcția comportă patru operații principale: fabricarea și asamblarea cuplurilor de coaste, a armăturii, grilajului și în fine, cimentarea. La început, constructorii trasează pe o suprafață din lemn gabaritele cuplurilor (coastelor) în mărime naturală. Apoi urmează îndoierea manuală a tuburilor de armătură dîndu-li-se o formă conformă cu schema respectivă. După care fiecare demicuplu este sudat la bază pe chilă, ca și vergeaua tubsuport a punții. Mai departe, cuplurile de coaste sînt ridicate, dispuse riguros în poziția fixată dinainte, sudate cît se poate mai neted la copastie, precum și la piesele care formează etrava și carlinga. Cam în felul acesta ia naștere armătura pe care urmează să fie sudate fier-betoanele longitudinale și transversale care vor servi drept cadru grilajului de tip cușcă ce va acoperi ansamblul. În fine, urmează operația cea mai spectaculoasă, dar și cea mai delicată, aceea a betonării, deoarece „dantelăria” armăturii descrise se îmbracă cu o pînză de ciment groasă de 20 mm, care formează un bordaj foarte solid.

Pentru o navă de tipul celei descrise mai sus, de 18 tone, sînt necesare 1,7 tone de ciment și dublul cantității de nisip și apă, precum și adjuvanți, agenți plastifianți care fluidizează, contribuind

la creșterea plasticității și omogenității. Operația trebuie executată cu rapiditate atît din interior cît și exterior, recurgînd la bureți, pentru ca betonul să se fixeze fără să producă pungi de aer. În sfîrșit, corpul navei este impregnat cu o pastă din rășini și apoi vopsit. Constructorii noului tip de navă au ales drept model cuterul, realizat odinioară din lemn.

COMUNICAȚII

Noua „bătălie a Atlanticului”

Opt milioane de călători iau anual avionul spre a survola Atlanticul de nord. Prețul biletelor variază în jurul cifrei de 1 500 de dolari. Beneficiile acestei mari afaceri a secolului nostru sînt împărțite între 24 de companii ale căror avioane deservesc liniile regulate de pe cea mai animată rută din lume. Evident, ele nu sînt împărțite frățeste. Dar o anumită perioadă de timp concurența era temperată de acordurile încheiate în cadrul Asociației internaționale a traficului aerian (I.A.T.A.).

Cum însă numărul de pasageri a crescut mereu, concurenții au devenit tot mai numeroși, înmulțind fără încetare cursele. În același timp, o dată cu creșterea capacității aparatelor și deci a numărului lor de locuri, avioanele nu-și mai făceau „plinul” de călători. În aceste împrejurări, companiile au început adevărate ofensive de atragere a clienților, oferind mîncăruri ispititoare, băuturi fine sau inventînd tot felul de tarife reduse: „economice”, „pentru excursii”, „turistice”, „pentru tineri” etc.

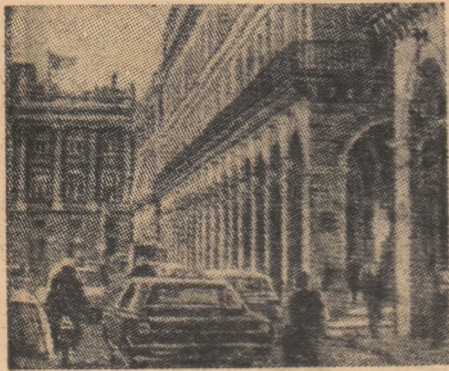
Și, mai ales, inaugurînd așa-numitele zboruri „charter”, adică zboruri după un orar special, la o comandă specială, avionul fiind închiriat unor solicitanți care-i dau destinația pe care o doresc ei. Evident, aceste zboruri sînt mai avantajoase pentru companii decît zborurile regulate care le obligă să respecte un orar riguros chiar dacă avioanele pleacă pe jumătate goale. Iar numeroase birouri de voiaj s-au specializat, la rîndu-le, în organizarea de zboruri „charter”, realizînd beneficii cît se poate de respectabile.

La început, zborurile „charter” erau organizate mai ales de companiile mici, dat fiind că marile companii, membre ale I.A.T.A., n-au dreptul să efectueze astfel de zboruri, spre a evita o concurență neloială. Dar tentația a fost atît de puternică încît multe societăți cu renume mondial au recurs la înființarea de filiale „charter” sub nume de împrumut, dotîndu-le cu avioane moderne.

De cîteva luni, concurența între companiile „regulate” și cele „charter” a scăpat de sub orice control. O încercare disperată de a evita „războiul tarifelor” care amenință să izbucnească la 1 februarie 1972, cînd va expira actualul acord I.A.T.A., s-a soldat, la 12 septembrie a.c., cu un eșec.

Deocamdată, cîștigători certî ai noii „bătălii a Atlanticului”, cum a început a fi numită acerba concurență între companiile de navigație aeriană, sînt numai marile birouri de voiaj care în-casează comisoane atît pentru biletele vîndute pentru zborurile „normale”, cît și pentru cele „charter”.

KILOMETRI DE CAPODOPERE

Luvrul — trecut și prezent

Aflat în centrul Parisului, Luvrul are în administrarea lui peste 600 de muzee, dintre care 44 numai în capitala Franței. Palatul este imens. O singură latură se întinde pe o distanță de aproape un kilometru de-a lungul Senei și e mai lungă decât două turnuri Eiffel (inclusiv antenele de televiziune) așezate cap la cap. Împreună cu parcurile lui, Luvrul are o suprafață de peste 41.000 m². Cine străbate toate sălile muzeului face o plimbare de 12,5 km.

La intrarea în muzeu primul lucru care atrage atenția este o sală imensă, care a fost odinioară manej. Acum o sută de ani, în zilele de ploaie, acolo se antrenau cavaleriștii lui Napoleon al III-lea.

Vizitatorii pot închiria un mic magnetofon sau pot beneficia de explicațiile unuia din cei 40 de ghizi, selecționați prin concursuri naționale, care cunosc franceza, engleza, italiana, spaniola, germana sau rusa.

Simbolul perfecțiunii

În excursia generală, ghidul îi conduce mai întâi pe vizitatori în fața statuii unei zeițe de marmură albă aflată la capătul unei galerii lungi.

Venus din Milo este o capodoperă unică. Puternicu-i și în același timp grațiosu-i trup simbolizează perfecțiunea. Nu se știe când a fost dăltuită în piatră și pentru cine. Dar, afirmă specialiștii, statuia datează de la sfârșitul secolului II î.e.n.; prima mențiune despre existența ei a fost făcută însă abia în 1820 când, în timp ce-și lucra bucata de pământ, un țăran din insula Melos din Marea Egee a dat de o parte un bolovan și a cercetat groapa care se căsca sub el. În felul acesta a văzut în ea fragmentele unei opere de artă care urma să devină cea mai celebră statuie greacă din lume.

Deși știa că descoperirile arheologice de valoare trebuiau predate autorităților turcești, țăranul a încercat totuși să ascundă ciudata statuie de marmură într-un hambar. Dar, spune o legendă, statuia i-a fost luată și imbarcată pe un vas cu pinze spre a fi predată sultanului. Autoritățile turcești au subapreciat, însă, vigilența agenților francezi de pe teritoriul Turciei. Încît, la țărmarile insulei a aruncat ancora un vas militar francez și statuia a fost transferată de pe nava turcă pe cea franceză. Nici pînă acum nu se știe exact ce s-a întimplat de fapt. Autoritățile franceze afirmă că statuia a fost cumpărată în modul cel mai obișnuit. Oricum, Venus a ajuns în Franța. Funcționarul turc care avusese în grijă statuia a fost biciuit în public pentru că lăsase să i se ia de sub nas o asemenea capodoperă, iar la Paris s-a bătut o medalie în cinstea memorabilului moment cînd frumoasa de marmură a fost oferită lui Ludovic al XVIII-lea.

Conducătorii de atunci ai Luvrului au hotărît să restaureze brațele Venerei. Pentru noile mâini turnate în ghips au fost încercate tot felul de poziții — fie că țineau veșmintele, fie niște mere, sfesnice ori, pur și simplu, erau întinse în lături. Dar nici o variantă nu părea firească, convingătoare. În cele din urmă regele, obosit, a hotărît ca „de acum înainte nici o lucrare a altui sculptor nu trebuie să-i altereze frumusețea (Venerei)“.

Dacă, admirînd statuia, un vizitator întrebă cumva:

— Cît poate să coste?, ghidul nici nu binevoiește să răspundă la o asemenea întrebare. Iar dacă vizitatorul totuși stăruie:

— Atunci spuneți măcar pentru ce sumă este asigurată, ghidul îi spune invariabil:

— Domnule, statuia nu este asigurată, așa cum nu este asigurată nici o capodoperă, din muzeul nostru, dat fiind că sînt neprețuite.

O altă capodoperă din Luvru este înaripata „Nike din Samothrace“. Celebra statuie pare că plutește deasupra impunătoarei scări de marmură lîngă care este așezată. Și ea a fost adusă dintr-o insulă din Marea Egee și tot grație inițiativei unui funcționar francez, pe nume Charles Champoiseau, pe atunci consul la Adrianopol. Arheolog pasionat, Champoiseau a găsit statuia, spartă în 118 bucăți, printre colinele pustii din Samothrace. Aduse la Luvru, fragmentele au fost asamblate, obținîndu-se astfel celebra statuie.

„Prima doamnă a Luvrului“

Vasta colecție de artă antică a Luvrului cuprinde peste 20.000 de obiecte din Vechea Grece și Roma dispuse în 37 de săli: monezi, bijuterii, statui de zei, zeițe, senatori, cai de marmură, bronz, lut și mozaic. Dar chiar și numai cîteva din cele mai reprezentative dintre ele ar fi suficiente spre a crea Luvrului faima unuia din cele mai celebre muzee din lume. Or, secția de artă greacă și romană este doar una din cele șase secții de artă antică a Luvrului.

Secția Egiptului antic a luat ființă pe baza statuiilor, a mumiilor și sarcofagelor colectate de agenții lui Napoleon, aflați în ariergarda armatei sale. Vizitatorii de astăzi intră în secția egipteană printr-un tunel întunecat. De la capătul celălalt al galeriei le zîmbește un monumental sfînx roșu. În fața lui se află statuia unui faraon cu brațele încrucișate pe piept, care privește pe deasupra sfînxului.

Dar sumbra atmosferă creată de sfînx și de faraon se risipește repede în sălile, puternic luminate, cu lucrări de artă veche egipteană. Grație pasiunii vechilor egipteni pentru reproducerea fidelă a ceea ce făcea plăcută viața pe Pămînt și obiceiului lor de a depune astfel de obiecte în morminte (pentru ca morții să le poată utiliza „pe lumea cealaltă“), vizitatorii își pot acum imagina în cele mai mici amănunte modul de viață din valea Nilului.

În 43 de săli, cu pereții aurii, acoperiți de lambriuri sau draperii, se află o superbă colecție de lucrări de artă aplicată, începînd cu un pion de șah din secolul XII și pînă la patul lui Ludovic al XVIII-lea, realmente de dimensiuni regestii. Secția de desene cuprinde peste 92.000 lucrări originale de grafică, pasteluri, acuarele și schițe. Colecția de sculptură cuprinde lucrări din Evul Mediu și Renaștere, inclusiv capodopere de Benvenuto Cellini și Michelangelo.

Și totuși, nici o secție nu se poate

compara în materie de celebritate cu cea de pictură; de aceea, poate, pentru mulți cuvîntul Luvru e sinonim cu pictura. În cele 50 de săli afectate picturii, dintre care 15 consacrate artei franceze, pot fi admirate circa 3000 de lucrări. Un salon de faimă mondială cuprinde tablouri de Rafael, Tizian, Watteau, Poussin, Rubens și Rembrandt. Celebrii pictori se întrec parcă între ei spre a-i fermeca pe vizitatori.

Dar pe oricare l-ar prefera, vizitatorii zăbovesc totuși neapărat în fața unui tablou pe care îl cunosc din copilărie. Căci nimeni nu poate trece nepăsător prin fața „Giocondei“ lui Leonardo da Vinci. Nimeni nu rămîne indiferent în fața acestui tablou, întrucît nici o reproducere nu poate reda, într-adevăr, transparența culorilor, im-

Capodoperele muzeului sînt admirate anual de circa trei milioane de vizitatori

perceptibila muzică a sufletului și farmecului acestei femei.

Instrumentiști, cîntăreți, jongleri și clovni — spune legenda — se întreceau care mai de care în atelierul de pictură al lui da Vinci, spre a o înveseli pe femeia care-i servea de model și a-i stîrni enigmaticul suris. Dar oricare ar fi fost cauza acestui suris, Leonardo i-a conferit un sens profund.

Din clipa cînd arta a apărut pe pămînt, frumusețea feminină i-a inspirat mereu pe artiști, dar pînă la Leonardo da Vinci, pictorii și sculptorii căutau aproape totdeauna să sublinieze mai ales frumusețea fizică a femeii. Intrînd în adîncul unor gînduri și emoții ascunse, da Vinci ne-a arătat însă femeia înzestrată cu inteligență.

„Prima doamnă a Luvrului“, cum este supranumită „Gioconda“, este coborîta anual de pe perete, spre a se verfica starea stratului de vopsea și a curăța sticla.

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj

Leoaica rănită

Mulți oameni au aflat abia recent despre bogăția colecției de sculptură a muzeului. Într-adevăr, în 1970, cînd s-au deschis noi săli de sculptură, lumea a rămas uluită. Neprețuite lucrări în marmură, bronz și lemn au umplut 23 de săli din palatul dispus în formă de A de-a lungul Senei. Mare parte dintre ele fuseseră păstrate pînă atunci în depozite, iar unele fuseseră chiar complet date uitării, nemaifiind de mult timp expuse. Acum sculpturile făurite din secolul XI și pînă în prima parte a secolului XX sînt plasate, separat, într-un loc special și bine puse în valoare. Cu acest prilej, lumea artistică a putut să-și dea seama o dată mai mult că Luvrul nu admite mediocritatea.

Sculptura monumentală este, se știe, forma de artă cea mai puțin expusă deteriorărilor, și totuși destinul unor capodopere a fost realmente tragic. Căci sculpturile pot fi lovite de cele mai diverse boli. Suprafața sfărîmicioasă a unei mari compoziții în piatră: „Dansul“ de Carpeaux, terminată în 1869 și care, spre a fi conservată, a fost luată în 1964 de pe fațada lui Grand Opéra, arată cît de repede pot distruge zăpada, vîntul și aerul poluat, creația omului.

Una din cele două uriașe leoaice de bronz, expuse în fața unui pavilion, amintește de împrejurările fericite care au permis salvarea muzeului de furia oarbă a celui de-al doilea război mondial, ce n-a cruțat nici aceste locuri. Un glonte rătăcit a străpuns pieptul nobilului animal și prin micul orificiu din bronz se pot acum vedea, de pildă, lălelele sau alte flori din parcul muzeului.

— Priviți — spune de obicei vizitatorilor un custode, arătînd spre grădina Tuileries — în timpul războiului acolo era o cazemată și un loc de parcare pentru tancuri. Hitler dăduse ordin ca Parisul, cu toate clădirile lui istorice, să fie ars. Grele vremuri! A fost pur și simplu o întîmplare fericită că am izbutit să scăpăm de distrugerii mari.

Și în timp ce vorbește așa, custodele mîngîie cu dragoste leoaica rănită.

Impresioniștii și contemporanii lor au acum la dispoziție o încăpere specială, sala „Jeu de Paume“, din grădina Tuileries. Istoria ar trebui să zîmbească cînd vede lungile șiruri de vizitatori dornici să plătească taxa de trei franci spre a admira tablourile impresionistilor. Căci n-au trecut decît două generații de cînd comisia care se ocupa cu completarea colecției muzeului a refuzat să primească în dar lucrările acestor pictori. Acum, însă, strălucita expoziție a tablourilor impresionistilor din „Jeu de Paume“ este unică în felul ei.

De vreo sută de ani, în încăperi care ocupă mai bine de un sfert din suprafața Luvrului, ard pînă tîrziu noaptea luminile: sînt birourile ministerului de finanțe. O altă parte a clădirii a fost pusă la dispoziția Muzeului de artă decorativă — organizație particulară care, aidoma unui mare magazin universal, își expune pe rînd comorile, începînd cu coarne de rinocer sculptate de chinezi, pînă la fine porțelanuri franceze.

Acum, ministerul de finanțe speră să obțină o clădire mai modernă, iar conducătorii Luvrului au și început să se bucure de perspectivele care li se deschid pentru extinderea posesiunilor lor.

La întrebarea: „Cît va dura toată această reorganizare?“ directorul Luvrului, André Parreau, ale cărui miini puternice și entuziasm vorbesc despre îndelungata-i participare la săpături arheologice în Mesopotamia, răspunde:

(După „Za rubejom“)

(Va urma)

CINEMA

Visul de dragoste al lui Liszt

Intimplarea face ca în mai puțin de două luni, la o distanță aproape egală de ziua de 22 octombrie când s-au împlinit 160 de ani de la nașterea lui, să vedem două filme despre Franz Liszt. Primul, prezentat de televiziune în premieră pe țară, era american și fusese făcut prin 1960. Al doilea a ieșit zilele acestea pe marele ecran și este o coproducție sovieto-ungară.

Biografiile mai mult sau mai puțin romanțate ale oamenilor celebri constituie o veche indeletnicire a cinematografului. Oricât de riscantă ar fi uneori aducerea unor personaje adevărate, de enciclopedie, într-o operă de ficțiune, rețeta genului dovedindu-se cam greu de modificat, cineștii continuă totuși să riște. Iar spectatorii nu se supără pe ei.

Că Liszt a ajuns de două ori într-un deceniu erou de film nu-i de mirare. Personalitatea fascinantă a celui care, la 12 ani, era primul pianist al Europei, temperamentul vulcanic, dinamismul, biografia bogată în evenimente de

Marie d'Agoult (Klara Luciko) la un concert al lui Liszt

tot felul, în fine, „profilul florentin palid și pur” și întreaga-i făptură elegantă și uscățivă, cu o plastică armonioasă, îl indică drept protagonist ideal pentru un spectacol vizual.

În plus, această figură de excepție a trăit într-o epocă de excepție. I-a cunoscut și a fost prieten cu Chopin, Berlioz, Rossini, Wagner, Paganini („Campanella” acestuia, transcrisă de Liszt pentru pian, a ajuns mai populară chiar decât originalul); l-a vizitat pe Beethoven care, intuind natura genială a copilului, l-a sărutat — și era în acest gest de mare considerație ca și fiind două lumi muzicale și-ar fi unit într-un anumit punct hotarele, ca și când făcila artei era trecută de un vestitor al ei în mîna altuia, s-o ducă mai departe; a fost elevul lui Salieri, cu care studiaseră și Beethoven și Schubert, și al lui Karl Czerny, la rîndu-l elev al lui Beethoven; la Conservatorul din Paris a fost respins de directorul Cherubini, pe motiv că institutia nu primește elemente străine (dar Cherubini, cum prea bine îl arată numele, era italian, numai că avea de plătit o poliță veche bătrînului Salieri și a fă-

cut-o neprimindu-l discipolul); a fost prieten cu George Sand, cu Victor Hugo... Doamne, ce timpuri!

Amănunte de acest gen, știute în-deobște de melomani, sînt reluate în filmul „Vis de dragoste”. Căci tocmai asta și-a propus regizorul Marton Kelti — să facă cunoscută marelui public viața alesului muzician, să-l popularizeze opera prin intermediul ecranului. Iar la Liszt, poate mai mult decît la alți compozitori, există o împletire strînsă între climatul evenimentelor unei epoci și opera care s-a născut în acel timp.

De aceea și titlul filmului este împrumutat de la una din compozițiile lui, „Vis de dragoste”, scrisă pentru Carolina Wittgenstein (Ariadna Șenghelaia). Pe tulburătoarea prințesă poloneză a înfilnit-o în Rusia, unde a concertat în trei rînduri și a iubit-o nebunește, precum mai înainte pe frumoasa Marie d'Agoult (Klara Luciko), cunoscută în literatură sub pseudonimul Daniel Stern. Iubirea pentru aceste femei, rămasă în antologia perechilor de îndrăgostiți celebri, l-a îmbogățit spiritual pe Liszt-artistul, a dat enorm artei.

Filmul, care încîntă nu numai văzul, ci și auzul, cu muzică de Haydn, Beethoven, Chopin, Glinka, Borodin, Wagner și, bineînțeles, Liszt, sugerează câteva teme care ar fi putut deveni, fiecare, scenariu independent: chemarea socială și civică a artistului, locul artei în societate; lupta cu rutina, cu anchi-loza, neînțelegerea de care se lovește artistul care-și depășește epoca; destinul artistului în societatea burgheză și revolta împotriva ei, filmul, ca și întreaga viață a lui Liszt, fiind străbătut de lupta muzicianului cu prejudecățile, cu intrigile.

În rolul lui Liszt, Imre Sinkovics, vedetă a scenei și a ecranului maghiar, actor de înaltă ținută profesională, izbuteste o creație vrednică de stimă. Un singur lucru nu izbuteste: să ne facă să-l uităm cu totul pe celălalt Liszt, fermecătorul, impetuosul Dirk Bogarde.

Julia Scutaru

„BD” din nou în acțiune

Revista „Sovetski ekran” nr. 20, a publicat o cronică a criticului R. Sobolev la filmul „BD” în acțiune”, prezentat în afara concursului la Festivalul de la Moscova. Reproducem mai jos câteva pasaje.

Diapazonul artistic al lui Mircea Drăgan este uimitor de larg: regizorului îi reușesc la fel de bine filmele grele de sensuri, care îndeamnă la meditație asupra destinului popoarelor, și superproducțiile spectaculoase, care frapează prin amploarea montării. Cartea lui de vizită cuprinde drama social-revoluționară „Setea” și fresca istorică „Columna”, iar între aceste două repere alte filme, destul de multe și variate prin tema și sarcinile propuse. Dar nu e greu de observat că toate au un anumit dramatism, că toate invită la reflecție.

Noul lui film, prezentat pe ecranele hors concours ale festivalului moscovit, ni-l arată pe Drăgan într-o nouă postură, dezvăluie alte fațete ale talentului său. Căci acest film este o comedie savuroasă, și nu pur și simplu o comedie, ci o comedie „polițistă”. Sau, ca să fim exacti-exacți, deopotrivă comedie, polițier și parodie.

„B.D. în acțiune” s-a bucurat de mare succes în România. Și nu e greu de înțeles de ce: subiectul are haz, umorul face casă bună cu dramatismul, regia vădește măiestrie, iar ansamblul actoricesc este de-a dreptul magnific. Drăgan folosește un procedeu original: demarajul aventurii se face pe un ton de umor blind, iar dezlegarea enigmei, clipa cînd în spatele mărunților escroci și găinari cam săraci cu duhul se profilează silueta amenințătoare a criminalului cu pistol în mînă, se rezolvă în parodie, care amintește de faimoasele „filme polițiste” și de toți agenții secreți cu două zero-uri înaintea numărului. Și totuși, explicația principală a succesului stă, se vede, în faptul că în acest spectacol amuzant publicul a recunoscut viața, viața de toate zilele, împrejurări reale, caractere omenești cunoscute.

Ținînd seama de toate acestea, Drăgan a continuat aventurile brigăzii „Diverse” într-o nouă serie, iar la ora cînd scriam aceste rînduri, lucra la seria a treia. Echipa a rămas aceeași: coscenaristul N. Țic, operatorul N. Mărgineanu, actorii Iurie Darie, Toma Caragiu, Sebastian Papaiani, Cella Dima, Ioana Drăgan și alții — toți talentați și pasionați de munca lor. Cu toate că

PIROSMANI LA BUCUREȘTI

Eveniment în viața artistică a Capitalei: În sala Dalles s-a deschis expoziția pictorului gruzin Niko Pirosmansvili, personalitate de mare originalitate și vigoare, cu adînc rădăcini în arta populară și în tradițiile naționale. În fotografie: „Doi gruzini în via”, pictură în ulei pe mușama.

experiența filmelor în mai multe serii, fiecare cu valoare de sine stătătoare, nu e nouă în cinematografia mondială, ceea ce face Mircea Drăgan merită totuși atenție.

LA 82 DE ANI

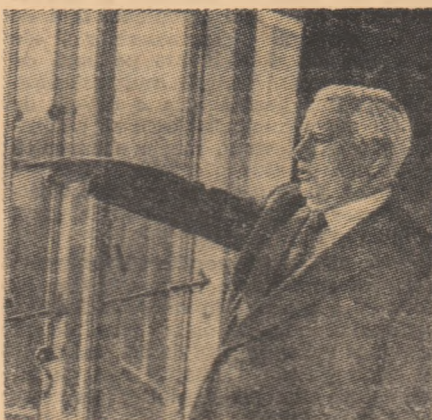
Întoarcerea lui Charlie Chaplin

Charlie Chaplin continuă... Deși n-a avut deloc un drum ușor din East Lane, sărăcăciosul foburg londonez de la începutul secolului nostru și pînă la fastul din West End, unde face acum o escală înainte de a se înapoia în proprietatea lui elvețiană. Și poate că, privind Tamisa care curge cu valuri sure sub ferestrele sale, își caută și reflexele tinereții de mult apuse. Dar la Chaplin această căutare n-are nimic melancolie.

— Eram săraci pe atunci, dar iu-beam cu patimă viața.

Deși s-ar putea spune că, la optzeci și doi de ani, Chaplin o iubește la fel de mult ca altădată. Lucru pe care-l dovedește muncind fără odihnă, așa cum a făcut totdeauna. Căci se află la Londra spre a înregistra o partitură muzicală destinată să sonorizeze „Kid”-ul, a cărui reapariție mondială pe ecrane este anunțată pentru la primăvară.

— De fapt, „Kid” — a declarat Chaplin, în cadrul unui interviu — va fi

— De acolo am pornit...

astfel cu adevărat terminat abia în 1972...

Cu alte cuvinte, vor fi trebuit să treacă exact 50 de ani pînă ce filmul să fie realmente gata. Dar, la urma-urmei, Chaplin n-a crezut din totdeauna în înfrîurirea binefăcătoare a timpului asupra concepției și realizării unui film? Dacă din 1914 pînă în 1923 a realizat vreo cincizeci de scurt-metraje, care i-au adus de altfel gloria, din 1924 și pînă astăzi n-a făcut decît opt lung-metraje, dar care fiecare a marcat un moment în istoria artei cinematografice.

— Și sper că al nouălea și apoi al zecelea vor fi, din acest punct de vedere, mai instructive decît cele care le-au precedat. Într-adevăr, am terminat două scenarii. Primul are titlul „The Freak” (Capriciul) și este povestea unei făpturi jumătate-femeie, jumătate-pasăre cu care am putea împărtăși traiul nostru; uneori ar intra pe ușă, alteori pe fereastră, fără ca să ne mirăm, căci ce importanță are drumul pe care-l fac visele spre a ajunge pînă la noi? Vedeți, poezia rămîne subiectul meu preferat; în cinema, însă, ea costă scump, ceea ce face să întîrzie încă punerea pe șantier a acestei distracții. Al doilea proiect n-are încă nume, dar va fi mai ușor de realizat: într-o închisoare, un om urmează să fie spinzurat. Un incendiu întimplător îl eliberează și el va descoperi viața care era pe cale să-l fie răpîtă.

Charlie Chaplin înțelege însă ca de-acum înainte să fie numai scenarist și regizor.

— N-am să mai fiu niciodată interpret, a ținut el să precizeze. Las grija asta copiilor mei. Sidney o să joace în „The Freak”, Jossie turnează acum în studiourile engleze cu Pasolini; cît despre Geraldine, știți tot atît de multe ca și mine...

Rolul meu va fi de acum înainte orchestrarea diverselor elemente ale unei producții după gustul meu.

REFLECTOR

● Don Quijote își continuă aventurile. După ce a fost erou de musical, a devenit și erou de film. Tot muzical. Rolul, cîntat și jucat pe scenă de Jacques Brel, va fi cîntat și jucat pe ecran de Peter O'Toole, care face astfel dovada unor noi calități. Dulceinea lui O'Toole este Sophia Loren.

● O nouă versiune despre viața micii Ioana a ingerrilor. De astă dată la Londra și cu Vanessa Redgrave în rolul susținut în filmul polonez de Lucyna Winnicka. Regizor, Ken Russel.

● Și încă o reluare: faimosul „Inger albastru”. Cel care se încumetă să „rivalizeze” cu filmul care i-a făcut celebri pe Marlene Dietrich și Joseph von Sternberg este Michelangelo Antonioni. Numele protagonistei — actrița iugoslavă Maria Baxa — încă nu spune nimic. Dar poate că va spune. În definitiv și Marlene Dietrich era o necunoscută înainte de „Ingerul albastru”.

● „Trei zile din mai” sau trei zile din viața lui Donatas Banionis. Fiindcă documentarul cu acest titlu este consacrat talentatului actor lituanian care face carieră internațională.

ZOOLOGIE

Arhitecții lumii animale

Oamenii apreciază adesea cuiburile unor păsări ca pe niște capodopere unice în genul lor. Dar această adaptare la viața de deasupra solului își are omologul și sub pământ, în viziunile la fel de remarcabile prin „arhitectura” lor — săpate de unele specii de mamifere. Iar unele dintre ele vădesc chiar o asemenea perfecțiune, încît întrec mult realizările animalelor citate în mod obișnuit ca exemplu. Când, unde și de ce și-au ales însă aceste făpturi refugiu în lumea subterană? Evident, la această întrebare e greu de răspuns, mai cu seamă că geologia și paleontologia n-au descoperit încă nici un animal de viziună fosil.

Viziunile sînt foarte deosebite între ele. Unele sînt doar adăposturi provizorii, altele sînt folosite un anotimp, în fine altele sînt socotite de locatarii lor drept domiciliu permanent. Printre acestea din urmă există unele care ar putea fi comparate cu niște conace străvechi, prin „încăperile” cărora s-au perindat multe generații. De asemenea, o viziună poate folosi unui singur individ sau unui singur sex sau, dimpotrivă, poate fi un adevărat sanctuar familial. În sfîrșit, există viziuni care adăpostesc familii diferite și uneori specii diferite, alcătuiind colonii care, cu timpul, pot căpăta aspectul unor întinse orașe subterane. Evident, studiarea viziunilor nu este de fel ușoară, deoarece este aproape imposibil de surprins viața ascunsă care se desfășoară în întunecoasele încăperi subterane sau în păienjenșul galeriilor. Și totuși, dînd dovadă de o mare răbdare și făcînd săpături minuțioase, naturaliștii au izbutit să-și facă o idee destul de exactă despre arhitectura unor locuințe subterane și obiceiurile locatariilor lor.

O primă constatare a fost aceea că, așa cum o dovedește și exemplul marmotei care-și umple adăpostul cu fin și-i astupă intrările, una din principalele funcțiuni ale unei viziuni este aceea de a proteja animalele împotriva exceselor climatei. Ursul alb, se știe, își sapă viziuna în zăpadă și gheață; în timpul șederii căldura corpului lărgeste progresiv gaura, iar respirația întreține în zăpadă o trecere permanentă prin care pătrunde aerul. Microclimatul constant care se stabilește astfel în viziuni nu constituie, însă, numai un mijloc de protecție împotriva frigului, ci permite supraviețuirea și în zonele de deșert unde, dacă animalul s-ar expune temperaturilor toride de vîrf, ar muri. În deșertul Karakum, unde s-a măsurat diferența de temperatură de la suprafața solului și aceea a aerului din viziuna unui mic rozător, s-a constatat că ea este de 31°; în schimb, noaptea, temperatura din interior este cu 16° mai mare decît aceea de pe sol. Alte observații făcute în Sahara au arătat că, pentru a scăpa de arșiță, e suficient ca un animal să pătrundă 10 cm în sol.

Dar animalele de viziună sînt multe, și despre viața lor se pot scrie tomuri întregi. Să ne mai oprim, totuși, pentru originalitatea sa, la tipul de viziună pe care l-am putea compara cu un străvechi conac. E vorba de viziuna bursucului, pe care acesta o utilizează timp de generații și care este o adevărată proprietate de... familie. Rezultatul acestui obicei? Un întreg labirint cu o arhitectură foarte complexă, deseori pe două sau trei nivele și avînd o suprafață de sute de metri. Un zoolog englez citează chiar o viziună veche de mai multe secole și care are reputația de a fi una din cele mai vaste din comitatul Somerset. La altele au putut fi remarcate pînă la 50 de „uși” și coridoare de comunicație și, chiar, „cabine de toaletă”, niște mici puțuri săpate în preajma viziunii.

Se pare că inteligențele rozătoare își construiesc conacul subteran conform unui plan general, pe care-l modifică după gust și condițiile de sol. Cîteva galerii principale conduc la o încăpere spațioasă, probabil săpată la originea construcției, în vederea creșterii puilor. De aici pornesc tunele care radiază spre alte „dormitoare”. Studiarea viziunilor de viezure a revelat că încăperile sînt tixite cu materiale destinate „paturilor”, de obicei frunze de arbuști, iarbă sau paie. Unii cercetători cred că viezurii bătrîni își dau obștescul sfîrșit în paturile lor din încăperile subterane, ale căror intrări sînt apoi zidite de supraviețuitorii. După alte păreri, lucrurile s-ar petrece însă altfel. Într-adevăr, un alt cercetător afirmă că viezurii și-ar îngropa răposații în gropi special săpate în afara viziunilor!

cupărite particulare, ei și ideii, lucruri și fapte deosebite sau contrare preocupărilor proprii și dintre cele mai diverse.

Cele trei baterii de teste alcătuite de specialiști în psihologie și pe care vă invităm să le rezolvați trebuie soluționate în cincisprezece minute. Pentru fiecare răspuns bun vă puteți atribui un punct. Dacă totalul însumează 25 de puncte înseamnă că ați obținut o reușită deplină. Obținerea unui total de 20-25 puncte nu înseamnă însă că rațiunea dv este slabă. Cu perseverență puteți ajunge la perfecțiune. Un rezultat sub 20 de puncte, pe măsură ce cifra descrește, poate să vă dea de gîndit, să vă îndemne să vă exersați rațiunea.

1) Completați fiecare serie prin elementul care urmează logic; exemplu: 2. 4. 6. : 8.

- 1) A. D. G. J. M 5) 8. 6. 7. 5. 6. 4. ...
2) 1. 3. 6. 10. 15 6) 65 536. 256. 16. 4
3) 1. 1. 2. 3. 5. 8 7) 1. 0. -1. 0. 1
4) 21. 20. 18. 15. 11. 8 8) 3968. 63. 8. 3. 2

2) Alegeți în cele patru coloane din dreapta elementul care completează logic seria din stînga; exemplu:

Diagram with a 10x4 grid of symbols and four columns of options labeled a, b, c, d. Includes a key with symbols like X, *, =, and a.

3) Completați căsuța liberă prin unul din desenele din dreapta; exemplu:

Diagram with a 3x3 grid of symbols and four columns of options labeled a, b, c, d. Includes a key with symbols like a, b, c, d.

Răspunsurile în pag. 11-a

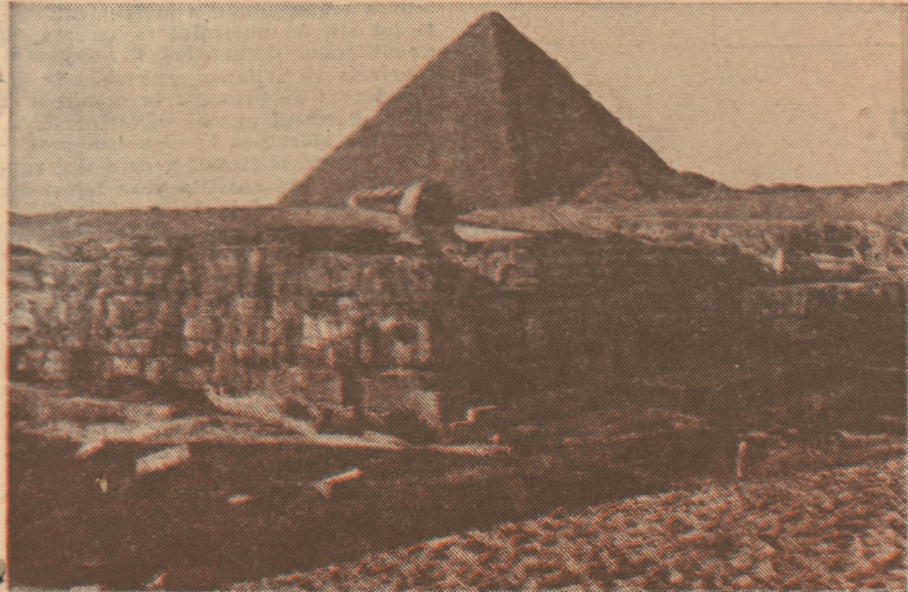
că ultimele au revenit la unghiul de 52 de grade. De ce? se întreabă el. Și tot el răspunde: Pentru că arta construcției piramidelor făcuse între timp progrese.

Egiptologul de la Oxford respinge, de asemenea, afirmația — destul de răspîndită — că degradarea piramidei de la Meidum s-ar datora împrejurării că generații succesive ar fi exploatat-o ca o carieră de piatră; dar cum cantitatea de piatră utilizată la ridicarea ei a fost atît de mare, nici chiar această practică n-a putut-o ruina în întregime. Majoritatea marilor moschei din Cairo și toate zidurile care înconjoară orașul au fost construite cu pietre luate din îmbrăcămintea piramidelor de la Gizeh, fără ca acest lucru să împiedeze însă vizibil asupra mărimii lor. Iar cînd Bonaparte a invadat Egiptul în 1798, el a calculat că pietrele care au fost folosite spre a le ridica ar fi fost suficiente spre a construi în jurul Franței un zid de 3 metri înălțime și 30 centimetri grosime. Este o comparație izbitoare care ne poate face să înțelegem — își continuă raționamentul egiptologul de la Oxford — că prelevarea de pietre de către vecini n-ar putea explica starea de ruină a piramidei de la Meidum.

În sfîrșit, o altă explicație pînă acum unanim admisă afirma că piramidele au fost construite de sclavi. După părerea specialistului menționat, și această idee ar trebui însă revizuită. Construcția piramidelor ar putea avea, dimpotrivă, o legătură cu creșterea apelor Nilului. Această creștere făcea agricultura imposibilă timp de trei luni, în fiecare an. În aceste trei luni, o mare parte a populației era folosită de către stat și depindea exclusiv de acesta spre a putea trăi. Pentru a putea termina într-un răstimp rezonabil imensa construcție care este o piramidă,

adevărat, și el admite că piramidele erau asociate cu riturile funerare, dar adaugă numaidecît: „Nu avem certitudinea că suveranii ar fi fost realmente înmormîntați în ele”. Singurul sarcofag intact găsit într-o piramidă a fost aflat într-un monument neterminat și, mai mult, sarcofagul era gol.

În total, în curs de un mileniu — cam între 3700 î.e.n. și 2500 î.e.n. — au fost construite, se știe, șapte piramide.

Un mister care înfruntă vremea de aproape cinci mii de ani.

Cronologic, cea dintîi a fost construită așa-numita piramidă „în trepte”, ridicată pe șapte nivele la Sakkarah, la sud de Cairo, cu fața spre Memfis, vechea capitală, situată pe celălalt mal al Nilului. Ultima a fost piramida lui Mykerinos; este și cea mai mică (fapt poate semnificativ) din cele trei care se află la Gizeh.

Egiptologul amintit a ajuns la concluzia că ridicarea acestor monumente succesive a fost întreprinsă înainte ca monumentul care preceda să fi fost terminat și fără a ține seama de urcarea pe tron a unui nou faraon. A doua piramidă, aflată la Meidum, la circa 40 de kilometri sud de Sakkarah, a fost abandonată în cursul lucrărilor din cauza unor erori tehnice care au provocat o catastrofă. Construcția începuse inițial în trepte, ca aceea care precedea-o; apoi s-a încercat acoperirea ei cu o îmbrăcăminte care, neavînd însă suficiente puncte de sprijin, a alunecat. Piramida s-a prăbușit împărștindu-se, așa cum rezultă din fragmentele de sfărîmături care o mai înconjoară și acum.

Constructorii piramidei de la Meidum prevăzuseră un unghi de înclinație de 52 de grade. A treia piramidă, construită la Dașur este cunoscută sub numele de piramidă romboidală. Ea trebuia să aibă același unghi ca aceea de la Meidum. Dar cînd s-a ajuns la o treime din înălțimea prevăzută, acest unghi a fost micșorat brusc la 43,5 grade. O seamă de specialiști au conchis că acest lucru s-a întîmplat deoarece tocmai atunci a survenit moartea faraonului și constructorii s-au grăbit să termine monumentul destinat îngropării sale. Egiptologul de la Oxford a calculat însă că modificarea unghiului înseamnă o economie mai mică de 10 la sută din ansamblul lucrărilor de zidărie și crede că schimbarea planurilor inițiale s-a produs din cauza dezastrului de la Meidum. El observă că și a patra piramidă a fost construită cu un unghi de 43,5 grade, iar

statul folosea maximumul de mină de lucru pe care o avea la dispoziție. Dar nevoia de brațe de muncă varia. Extragerea și transportul pietrelor, construirea straturilor inferioare ale viitoarei piramide cereau mai mulți muncitori decît terminarea părții superioare. Încît, nevoia de brațe de muncă descreștea pe măsură ce construcția avansa. Dacă s-ar lua drept bună explicația „clasică”, ar însemna că, după terminarea unei piramide, majoritatea lucrătorilor deveneau inactivi, pînă la suirea pe tron a unui nou faraon, cînd ciclul era luat de la început. „Economia Egiptului antic — afirmă specialistul — nu s-ar fi putut însă adapta la asemenea fluctuații, ca de altfel nici altă economie din trecut sau de astăzi”.

Construcția piramidelor aducea cu sine profunde schimbări în condițiile de trai ale lucrătorilor și familiilor lor. Ea vădea un sistem absolut nou de producere și reparare a alimentelor. Iar Egiptul nu putea reveni la sistemul anterior după terminarea fiecărei piramide. Construcția piramidelor devenise astfel o necesitate, indiferent dacă un faraon aștepta sau nu să-i vie rîndul să fie îngropat.

LOGICĂ

Trei baterii de teste

Testele de mai jos nu fac apel atît la cunoștințe, cît la mecanismele rațiunii. Într-adevăr, a fi inteligent echivalează cu a înțelege. Dar a înțelege nu numai ideii, lucruri și fapte care se încadrează în temperamentul propriu sau în preo-

Poșta medicului

V.I. Netu. — Arad : 1) Este mai bine să consultați un neurolog, deoarece nu putem elucida de la distanță cauza acestor fenomene de **nevrită periferică**; 2) Tendința de a „dramatiza” accidentele, posibile în activitatea oricărui student, denotă cel mult un oarecare grad de surmenaj intelectual. O cură intensivă de Complex B (6 drajeuri/zi) asociate cu Vitamina B₆ (2 cpr/zi), Fosfobion (o fiolă buvabilă/zi) și, eventual, ca sedativ nervos, Pasinal 2-3 linguri/zi), inclusiv vacanța reconfortantă vor elimina desigur aceste „eclipse” și „crize” de pesimism.

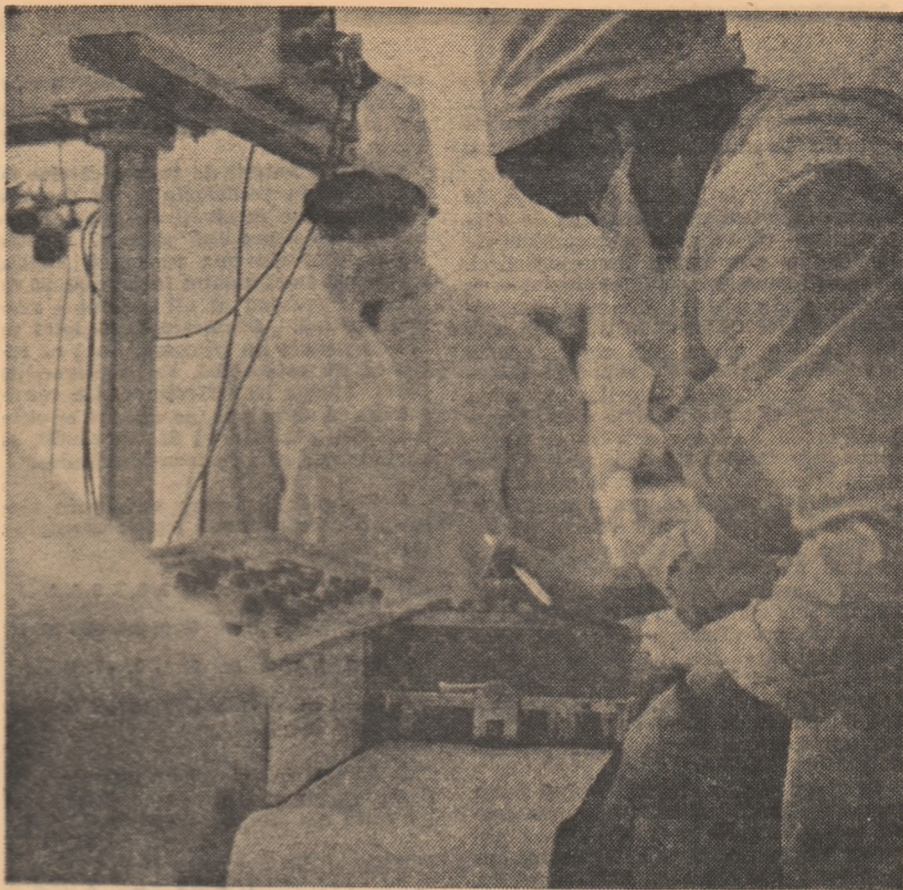
VULCAN MIRCEA. — Codlea : Vă sfătuim să vă adresați pentru un examen minuțios laboratorului de micologie al Centrului Dermato-Venerologic din București, Str. Dr. Grozovici 1 (Spitalul Colentina), deoarece simptomele descrise pledează mai degrabă pentru o afecțiune provocată de o ciupercă: **epidermofitie**. În orice caz vă sfătuim să nu purtați decât ciorapi din fire sintetice igienizate cu substanța antimicotică „Micorol” pe care îi puteți cumpăra în comerț. 2) În **enterocolita cronică de fermentație**, pentru combaterea bacteriilor patogene, se recomandă cure periodice de sulfamide (Sulfametin, 2 cpr/zi) și antibiotice indicate de antibiogramă cu ajutorul coproculturii. În general, dintre antibiotice, rezultate bune dau: Cloramfenicol, Negamicina, Polimixina B sulfat. Dintre chimioterapice, în afara Sulfametinului, se mai recomandă, cu avizul medicului, Furazolidon (4 tabl./zi, la 6 ore interval), Mexaform ori Saprozan (3 cpr/zi), care sînt remarcabile dezinfectante intestinale. De asemenea împotriva stării de denutriție, anabolizanti de tipul Madiol sau Naposim. Ca tonifiante nervoase și generale: Tonofer, 2-4 drajeuri/zi, lactat de calciu (3 cpr/zi), complex B, vitamina B₁, B₆, B₁₂ pe gură sau injecții. Împotriva insomniei: Bromosedin, 1 linguriță în 1/2 pahar cu apă de 2 ori/zi și înainte de culcare.

PANAITE MIRCEA. — Com. Podu-Turcului, jud. Bacău : 1) Întrădevar obezitatea este principala amenințare a sănătății dv.! Este absolut indicată o dietă hipocalorică, ce nu va depăși în 24 ore 1 200-1 400 calorii, compusă din 1,5-2 g protide/kilocorp, 0,3-0,5 g lipide/kilocorp, cu reducerea glucidelor la 1,5 g/kilocorp, a sării la 3-5 g și a lichidelor la 800-1 000 g/24 ore. N-ar fi rea și o zi pe săptămână de „descărcare”, cînd veți consuma numai legume și fructe. De două ori pe săptămână, diuretice de tipul Nefrix sau Ufrix, 1-2 cpr/zi asociate cu clorură de K (1-2 g). Ca medicație specifică: anorexigene de tipul Gastrofibrin (5-6 cpr cu puțină apă în momentul senzației de foame). 2) Cum patogenia psoriazisului rămîne încă necunoscută, nu există un tratament specific. Ca tratament general: Vitamina D₂ (în prima săptămână 3 fiole buvabile de 600 000 u), iar în următoarele 3 săptămîni cite 2 fiole pe săptămînă; vitamina B₁₂, cite 1 000 gama/zi, timp de 15-20 zile; vitamina A, cite 300 000 u la 2 zile, timp de 4 săptămîni; vitamina B₆, în doze mari, cite 2-3 fiole de 10 mg/zi pe gură; vitamina B₅, 250-500 mg/zi; Folcisteină 1 fiolă la 2 zile, timp de 60 zile; corticoterapie (Prednison, Supercortisol) Regim alimentar restrictiv în grăsimi, cură heliomarină. Recent s-au preconizat citostatice (Metotrexat, Clafen), în doze medii, sub control permanent al formulei sanguine. Local, badijonări cu eozină 2%, urmate de iradiții cu ultraviolete; de asemenea, următoarea pomadă: Rp. Gudron mineral 0,5 g, acid salicilic 0,5 g, hidrocortizon 200 mg, lanolină 8 g; precum și băi zilnice sau la 2 zile cu ulei cadic (cite 3-5 linguri la o baie din emulsia: Rp. Oleu cadic 40 g, guma tragantă 10 g, apă 250 g).

T.A.M. — București : 1) În cazul parotiditei cronice, orice medicație este paleativă, nu curativă. Se poate ca inflamația să cedeze cu timpul. Numai în cazul cînd tumefacția este însoțită și de dureri se recomandă operația. 2) În **pruritul anal**, aplicați local supozitoare de Hemorzon și pomadă Synalar N sau Lococorten. Este indicat și un examen atent de laborator (la secția de micologie a Centrului Dermato-Venerologic de la Spitalul Colentina), întrucît cauza ar putea fi un intertrigo cu Candida. În caz de eșec cu tratamentul medicamentos, se va recurge la radioterapie superficială sau buckyterapie și la crioterapie de scurtă durată, repetată săptămînal. Respectați cu strictețe un regim alimentar fără conserve, condimente, alcool și alte excitante. 3) În general, tratamentul curativ al **amigdalitelor cronice** este chirurgical. Repausul vocal, tabletele de Faringosept (4-5/zi) și dezinfectia faringiană cu gargară cu soluția Gargarism, o linguriță la un pahar cu apă stătută de 5-6 ori/zi constituie paleative utile. În orice caz, nu există nici o relație patogenică între parotidita cronică și faringoamigdalita de care suferiți.

M. 32. — București : 1) Tioridazina este un neuroleptic, în mare măsură lipsit de efecte secundare. Conform indicațiilor din lucrarea „Sexologie normală și patologică” de dr. Tudor Stoica, (Editura Medicală), administrat în doze (individualizate după toleranță) de 100-150 mg cu 1-3 ore înainte momentul oportun se poate obține **întîrzierea ejaculației**, singurul efect secundar notabil fiind doar uscăciunea gurii. 2) A doua rețetă figurînd în aceeași lucrare, apărută în 1970, conține substanțe ce există în farmacopeea românească. Este deci probabil că farmacia respectivă, nefiind aprovizionată cu substanțele chimice din prescripția medicală a pretextat „vechimea” ei.

(Continuare în pag. 11 a)

Inregistrarea electrocardiografelei în sala de operație.

Foto: V. Telik (A.P.N.)

SEMILOGIE

Primul simptom: durerile de cap

Nimic mai banal și totuși nimic mai divers prin cauzele lor decît durerile de cap: de la simpla iritație și pînă la tumorile cerebrale, totul — sau aproape totul — poate constitui un factor declanșant, pe care trebuie să-l descoperim. Trebuie să avem deci grijă să nu tratăm cu indiferență o cauză care poate fi uneori serioasă sau chiar gravă.

De obicei, atunci cînd o durere de cap — sau cefalee, cum se spune în medicină — are o evoluție destul de lungă, cînd s-a manifestat încă din tinerețe (sau cînd bolnavul era relativ tînăr) ca să persiste și la vîrsta adultă, orice caracter de gravitate trebuie eliminat. Pentru liniștirea celor ce fac un fel de psihoză a cefaleelor, adăugăm că bolnavii cu tumori cerebrale nu reprezintă decît un procent absolut infim. Cînd cineva se plînge de mult timp de dureri de cap trebuie să ne gîndim mai curînd la posibilitatea unei hipertensiuni arteriale.

Multe femei — ca și unii medici, din păcate! — sînt dispuse să eticheteze drept „migrene” orice durere de cap. Să spunem deci de la început că o cefalee puternică, dar care cedează repede la o singură aspirină sau la antinevralgicele obișnuite nu este o migrenă.

Migrenele sînt dureri de cap paroxistice, de origine vasculară, ce apar în crize, precedate de semne senzoriale, fotofobie, grețuri. Crizele survin la intervale mai mult sau mai puțin apropiate, fiind însă întotdeauna discontinuu ca ritm. Migrena clasică se însoțește de tulburări vizuale (lăcrimare, scinteiuri, încetșarea vederii), uneori chiar de pareze sau parezestii unilaterale, mai des de grețuri, rigidele (eructații) și în sfîrșit de vărsături, care anunță sfîrșitul accesului migrenos.

Printre cauzele obișnuite care pot declanșa o cefalee neurovasculară cităm pe cele de natură endocrină, în special la femei, înainte, în timpul sau după ovulație. Menstruația este de obicei precedată, alteori însoțită și chiar urmată de migrene, nu din cauza unor modificări hormonale în perioadele pre sau postmenstruale, ci mai probabil pentru că tensiunea psihică, frecventă în această perioadă, contribuie la apariția durerilor de cap. Dacă este vorba de o **hiperfoliculemie**, migrena endocrină se tratează fie cu hormoni androgeni, fie cu progesteron. Migrenele endocrine de obicei se atenuază, scad ca frecvență, ca uneori să dispară cu totul în perioada

menopauzei, datorită probabil unor modificări hormonale.

În alte cazuri, migrena este declanșată de fenomene alergice — alergene respiratorii (polinoze), anumite parfumuri, alergene digestive (brînzeturi fermentate, vinuri, afumături etc.). În copilărie, cefaleea este determinată adeseori de vicli de refracție oculară (miopie, astigmatism), de nerespectarea normelor de igienă școlară, de verminoză intestinală, vegetații adenoidice, sinuzite frontale, anemii. Durerea de cap care apare în sau după decesul al V-lea al vieții are de cele mai multe ori o cauză vasculară (hipertensiune arterială, arteroscleroză cerebrală), oculară (hipermetropie) sau vertebrală (spondiloză cervicală). Jumătate din totalul cefaleelor este datorat însă unor cauze psihogene, fie că este vorba de un simplu surmenaj nervos, de o nevroză anxioasă, isterică sau chiar de o schizofrenie.

Diagnosticul unei dureri de cap migrenoase este ușurat și de faptul că accesul nu cedează la antinevralgicele uzuale. Unicul medicament, ca să zicem așa, specific al migrenei este **taratul de ergotamină**, singur sau în asociere cu **cofeina** (produsul tipizat Cofedol). În doze suficiente (2-4 tablete/zi). Efecte bune se pot obține și prin derivați ai **acidului lisergic** (Metisergid, Deseril-Sandoz), administrați preventiv și curativ în cure de 10 zile pe lună. Tratamentul crizei migrenoase este cu atît mai eficient, cu cît este aplicat mai devreme. De aceea, în perioada premigrenoasă se vor lua sedative nervoase, Fenobarbital singur sau asociat cu beladona, Bromură de calciu pe cale bucală sau intravenos, Amital sodic, (Cloralhidrat). Bune rezultate dă și vitamina E 3-4 drajeuri/zi, timp de cîteva săptămîni sau luni.

FARMACOLOGIE

Aspirina din nou în actualitate!

Aspirina este pe drept cuvînt considerată de zeci de ani unul dintre cele

esculap
esculap esculap
sculap esculap escula
lap esculap esculap esu
esculap esculap esculap
culap esculap esculap escu
p esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

mai solicitate medicamente. Numai în Statele Unite se consumă 24 miliarde de comprimate anual, în Marea Britanie 4 miliarde și în Franța 2 miliarde. Descoperită în anul 1827, de farmacistul francez Leroux, cel care a extras din coaja de salcie acidul salicilic, comercializată apoi în 1900 de către vestita firmă germană Bayer, „bătrîna” aspirină este acum pe cale să cunoască o „a doua tinerețe”.

Deși atît de folosită și cu o acțiune atît de bine cunoscută în tratamentul unor boli infecțioase ca gripa și reumatismul, aspirina a păstrat totuși pînă acum un anumit mister în ce privește „mecanismul” ei intim, pe care cîțiva cercetători se pare că l-au dezlăsat recent. Aceștia au căutat explicația faptului că un gram de aspirină are asupra organismului o acțiune calmantă tot atît de puternică ca aceea a 30 de miligrame de morfină. Ei au ajuns la concluzia că acțiunea aspirinei este intim legată de prezența în organism a unor hormoni numiți prostaglandine. Aspirina blochează în organism producerea de prostaglandine, care sînt răspunzătoare de apariția fenomenelor nocive ca, de pildă, inflamațiile și febra. Hormoni locali, prostaglandinele și-au dobîndit numele de la glandele genitale masculine, de unde au fost izolate pentru prima oară. Acum se știe că unele prostaglandine sînt produse și în zona hipotalamusului, centrul regulator al temperaturii, făcînd să crească temperatura corpului. Alte prostaglandine joacă un rol important în contractarea bronhiilor, în ridicarea presiunii sanguine și în coagularea sîngelui.

În același timp secretele și de către pereții aparatului digestiv, prostaglandinele ocrotesc mucoasa stomacului împotriva agresiunilor chimice sau fizice de tot felul și evită, mai ales, formarea ulcerelor. La femeile însărcinate, alte prostaglandine secretate de uter pot provoca avortul. După cum se vede, prostaglandinele au foarte multe efecte, iar descoperirea că aspirina contracarează acțiunea acestor hormoni are o deosebită importanță, deschizînd perspective terapeutice noi. Se pare că în viitor aspirina va putea fi utilizată pentru prevenirea emboliilor, — datorită faptului că frînează acțiunea prostaglandinelor în coagularea sîngelui, — și pentru ocrotirea sănătății femeilor însărcinate.

Fără cuvinte
Desen de V. Aleșicev

BELGIA

Mașini și diamante

Urma să vizitez Belgia ca invitat al unei familii, nu ca turist. Și îmi amintesc că imediat ce am primit pașaportul am început să-mi fac planuri, care mai de care mai atrăgătoare.

— O să cutreierăm Grande Place

și al tipografului Plantin. Casa celebrului pictor s-a păstrat atît de bine, încît s-ar părea că maestrul abia a lăsat din mînă paleta, iar bucătăria cu o sobă mare într-un colț așteaptă prieteni și ucenici ai stăpînului casei. În ce-

chiar o investiție foarte bună. După care ne-a dat chiar cîteva cifre.

În sala de ședințe a consiliului băncii se află o mobilă veche de mare valoare, vase rarissime și o pinză imensă, care ocupă un perete întreg, un fel de fereastră spre Escaut, așa cum arăta fluviul acum trei sute de ani, brăzdat de corăbiile negustorilor. Apoi ni s-au arătat albume cu splendide reproduceri din clasic tipărite de bancă. Pentru vînzare? Nu, sînt editate spre a fi dăruite clienților cu care banca are vechi și bune relații de afaceri.

— Înțelegeți, este un lucru foarte important pentru prestigiul firmei.

Lemer, au echipat două vase: „Agreement” cu un deplasament de 360 tone și „Horn” cu un deplasament de 110 tone. Ofițerii și marinarii au fost angajați cu condiția expresă de a merge oriunde le vor cere conducătorii expediției. Spre a ascunde adevăratul scop al călătoriei, cei doi organizatori au lansat zvonul că pleacă să caute aur.

Corăbiile au ridicat ancora la 16 mai 1615 din portul olandez Horn. Și abia cînd au ajuns în largul oceanului, au dezvăluit Scooten și Lemer echipajelor adevăratul scop al expediției, anume descoperirea unei alte treceri în „Marea Sudului” ocolind Strîmtoarea Magellan spre a ajunge în Indiile de Est. Curînd expediția a fost lovită de o mare nenorocire: un incendiu a distrus nava „Horn”. Trecînd pe cealaltă corabie ceea ce a mai putut fi salvat, Scooten și Lemer și-au continuat călătoria. Mult mai tîrziu, la 31 ianuarie 1616 „Agreement” a început să navigheze de-a lungul unei proeminente stîncose de culoare închisă, măcinată de vînt, valuri și acoperită de ghețuri. Era punctul cel mai sudic al continentului american, stîlp de hotar pe drumul spre Oceanul Pacific. Sigurii de izbîndă, oamenii lui Scooten epuizați, dirșiind de frig în cojoacele lor de blană mițoasă și în saboții de lemn, dar fericiți și mîndri, și-au aruncat în sus căciulile și au strigat „Îl numim Capul Horn, în cinstea gloriosului nostru oraș Horn”.

Așa a fost ocolit dinspre vest înfricoșătorul cap, descoperit la 96 de ani după ce Magellan trecuse în Oceanul Pacific prin strîmtoarea ce avea să-i poarte numele. Dar cîte vieți omenești a zdrobit de atunci primejdiosul Cap Horn! Cîte vase au înghițit valurile-i mereu furibunde! Caravele și galioane, corvete și bricuri, fregate și corăbii cu pinze și trei catarge și-au aflat acolo un tragic sfîrșit.

Să rememorăm, însă, cîteva dintre tragediile mai puțin cunoscute.

Se scria anul 1741. Anglia era în război cu Spania. Comandorul George Enson a primit din partea Amiralității ordinul „...de a urmări și distruge pe mare și pe uscat tot ce e spaniol; de a captura, scufunda, incendia, nimici toate vasele pe care le va întîlni în cale...”.

Enson avea sub conducerea lui șase corăbii cu două mii de marinari și soldați. În drum spre Capul Horn vasele britanice au trecut prin multe primejdii, dar ce a fost mai greu a urmat abia după aceea. Căpitanul Enson nu citise, probabil, jurnalele de bord lăsate de predecesorii lui, altminteri s-ar fi ferit să ajungă la Capul Horn în decembrie-aprilie, cînd acolo suflă vînturi puternice. Oricum, la 27 martie 1741 escadra lui a ajuns la 200 mile de Capul Horn. La 31 martie furtuna a rupt verga unui vas; la 3 aprilie alte două corăbii și-au pierdut catargele. La 10 aprilie escadra a fost cuprinsă de un viscol cu ace de gheață. Două corăbii au fost deviate spre nord și minate spre Rio de Janeiro. La 14 aprilie Enson a ajuns, în sfîrșit, la Capul Horn, dar n-a putut trece în Pacific. Zece zile mai tîrziu, o furtună a dispersat iar resturile escadrei. În felul acesta, timp de două luni corăbiile lui Enson au încercat cu disperare să incojoare Capul Horn, dar fără rezultat. Din cei 2000 de oameni aflați inițial la bord mai rămăseseră numai 104.

În vremea aceea s-a născut de altfel și legenda Olandezului Zburător, un căpitan care și-a vîndut sufletul diavolului în schimbul unui vînt prielnic lîngă Capul Horn...

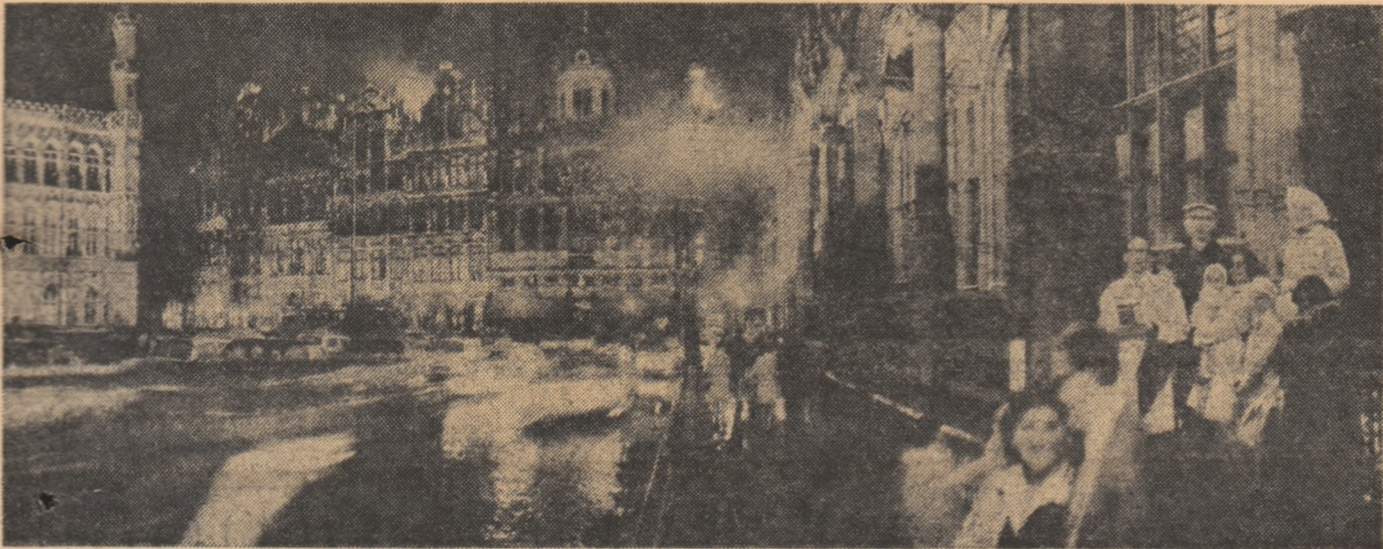
Evident, nu putem enumera toate vasele care au suferit eșecuri în încercarea de a ocoli Capul Horn.

Alte exemple ar putea fi corabia franceză cu trei catarge „Jacqueline Rochy” care a rătăcit circa o lună în jurul necruțătorului Cap, vasul „Pinna”, care în 1829 și-a pierdut acolo toate catargele și a scăpat numai printr-un miracol, corabia cu trei catarge „Duchesse Anne”, care a avut aceeași soartă în 1894, vapoarele „Junone”, „Jeanne”, „Espérance” și multe, multe altele, a căror simplă înșiruire ar lua un volum.

În august 1914, a fost dat însă navigației Canalul Panama, care a redus mult distanța dintre Atlantic și Pacific, încît drumul în jurul cumplitului Cap Horn a rămas treptat numai un apañaj al citorva ambarcațiuni cu pinze guvernate de temerari.

În 1966—1967, de pildă, temerarul navigator britanic Francis Chichester a făcut singur, la bordul unei mici ambarcațiuni, primul ocol în jurul Pămîntului cu o singură escală, trecînd pe la Capul Horn și stabilind un record remarcabil. Dar după aceea el a declarat: „Impresia generală pe care mi-a lăsat-o această perioadă a fost de teamă. Vuietul vîntului și al mării dezlănțuite avea ceva de coșmar...”

L. Vasilevski

Bruxelles. Noaptea pe Grande Place

pînă cînd o să cădem din picioare, i-am spus soției mele (înainte cu cinci ani, în cursul primei noastre vizite la Bruxelles, autobuzul cu turiști poposise numai zece minute în piață lîngă superba primărie și lîngă clădirile străvechi și teribile de interesante).

— Sigur, mi-a pînțurit soția mea. Și la muzeul de pictură (pe care prima oară nu-l vizitasem de loc) o să stăm și să întrebăm.

— Imaginează-ți ce plăcere pe capul nostru. Să te plimbi și să uiți că există ceas. Să nu-ți mai spui tot timpul: ah, întîrziem, ne pierdem de grup!...

Bruxellesul îmi rămăsese în minte ca o capitală cu o ambianță plăcută, liniștită, creată parcă anume pentru plimbări fînitate. Atunci nu fuseseră acolo evenimente politice importante, în schimb prin fața noastră se perindaseră multe lucruri demne de văzut, dar și mai multe se aflaseră în afara itinerarului nostru turistic, ceea ce ne nemulțumise desigur.

Acum, însă, urma să facem o vizită de o lună. Pe sub fereastra noastră aveau să treacă, poate, autocare cu turiști grăbiți, cărora aveam să le zîmbesc condescendent.

Cu gînduri am ajuns la Bruxelles. După cîteva zile petrecute în acest oraș, într-o dimineață cu ceață am plecat la Anvers. Al doilea oraș ca mărime din Belgia, capitala flamanilor, așezat pe canalul Albert și fluviul Escant. Anvers se află la 35 minute de Bruxelles cu trenul electric.

Pînă și o ceață groasă estompa fațade înguste ale caselor și turnulețele străvechiului castel Steen de pe malul fluviului Escant. Anvers este un oraș vîndic, plin de larva tavernelor marșărești, de zgomotul și forfota unui uriaș port — unul dintre cele mai mari din Europa — un oraș cu canalele străbătute de șleperi din multe țări.

Dar Anvers mai este și orașul lui Ru-

lebra tipografie, mașinile cu venerabila vîrstă de trei sute de ani funcționează încă oferind vizitatorilor la plecare o filă cu un sonet pe care cerneala nu s-a uscat încă bine.

Locuitorii Anversului sînt convinși că edificiile breslelor din piața centrală a orașului lor nu sînt de fel mai prejos decît cele din Bruxelles. Anvers e un oraș mîndru. „Dumnezeu ne-a dăruit Escant-ul, spuneau odinioară locuitorii lui, iar toate celelalte sînt un dar al acestui fluviu”.

Șlefuitorii de pietre prețioase din Anvers șilesc și acum minusculul diamant să strălucească în zeci de fațete, dar orașul își datorește acum celebritatea mai ales turismelor și autocamioanelor lui, mașinilor-unelte și aparatului electric care-l situează cu mult înaintea Liège-ului, vechiul centru industrial al Belgiei.

Într-o după amiază am izbutit să vizităm două muzee: Muzeul de arte frumoase și o colecție particulară, proprietate a Băncii Parisului și Țărilor de Jos — păstrată chiar în sediul băncii, o clădire a unui înalt dregător din secolul XVIII. Colecția băncii nu este accesibilă marelui public, dar noi am putut s-o vedem grație unor prieteni.

O secretară stîlată, care este și ghid, ne-a deschis clădirea muzeului. Am pînșit cu multă grijă pe covorul oriental, el însuși o capodoperă din secolul XVI. „Are o tonă” — ne-a informat călăuza. Într-o sală erau expuse tablouri de maeștri flamanzi, într-alta de mari pictori olandezi, apoi urmau picturi din Renașterea italiană, impresionisti francezi, belgieni și, în sfîrșit, tablouri de peisagistul Permeke, un fiu al Anversului.

Proprietarii băncii iubesc, desigur, arta, dar nu-și cheltuiesc banii cu ușurință.

— Este evident și o investiție de capital, ne explică, de altfel, ghidul. Și

Evident, am înțeles.

Colecția băncii are multe piese valoroase. Iar în nici un muzeu din Occident n-am văzut un sistem de iluminare atît de ingenios: surse ascunse de lumină trimit asupra tablourilor niște raze blînde, parcă de soare.

V. Drujinin

AMERICA DE SUD

Victimele Capului Horn

Capul Horn se află, pe o insuliță stîncoasă cu același nume, la extremitatea sudică a continentului american. Timp de patru secole căpitani temerari, făcînd înconjurul Capului Horn, își purtau cu dibăcie corăbiile pe singurul drum de apă care lega odinioară oceanele Atlantic și Pacific. Cîțiva dintre ei mai sînt și acum în viață și chiar există o asociație a căpitanilor „cap-horniști”, cum își spun ei.

Evocînd Capul Horn, unul dintre acești lupi de mare scria acum cîțiva ani:

„Capul”, cum îl numim noi, e unic în lume. Simplu punct geografic pe harta lumii, dar în același timp și simbol al glorioaselor vremi, pentru totdeauna apuse, al marilor descoperiri geografice, al vremurilor cînd omul avea de înfruntat multe și mari primejdii și știa să primească fără teamă, cu bărbăție, riscul. În sfîrșit, e un monument înălțat curajului, dirzeniei și suferințelor fizice, spiritului de abnegație, calității absolute necesare pe navele de cursă lungă”. Să nu uităm că, în evul mediu, navigatorii europeni care cutezau să se desprindă de țărmurile țărilor lor și se lansau pe misterioasele și nemărginitele întinderi ale oceanelor inscriau pe pavilioanele ce fluturau vesele pe catarge un străvechi dicton latin: „Navigare necesse est, vivere non necesse est” (A naviga este o necesitate, a trăi nu!).

Cum a fost descoperit Capul Horn? Ce i-a determinat pe navigatori să caute altă rută decît aceea care trecea prin Strîmtoarea Magellan? După ce a cucerit bogate colonii pe țărmul apusean al Americii de Sud, Spania a interzis accesul altor țări în strîmtoarea descoperită în 1520 de Magellan. Cum nu puteau însă renunța la călătoriile pe ocean în zona aceea a globului, navigatorii temerari au purces la căutarea unui alt drum pe care să poată trece din Atlantic în Pacific. Așa a început navigația în jurul Capului Horn.

În 1602, Olanda a înființat compania „Indiile de Est.” Dar pe ce căi se putea ajunge în țările răsăritene? Pentru descoperirea lor, doi temerari, marina-

globe
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

CASA PRIETENIEI ROMÂNŌ - SOVIETICE — BUCUREȘTI

PROGRAMUL MANIFESTARILOR din perioada 12—18 noiembrie 1971

- Vineri 12 noiembrie, ora 19 : Conferință : „Siberia — nesecat izvor de bogății minerale”. Va vorbi : conf. univ. dr. Claudiu Giurcăneanu. Urmează filmul documentar „Tamal — marginea Pământului” și un film artistic.
- Simbătă 13 noiembrie, ora 19 : Ciclu : „Ideologie și morală”. Colocviu pe tema : „Integrarea socială, act conștient de conduită”. Vor vorbi : prof. univ. dr. H. H. Stahl, membru al Academiei de științe sociale și politice, Ernst Breitenstein, redactor-șef adjunct al ziarului „Neuer Weg”, Dumitru Văcariu, director general adjunct în Ministerul Muncii. Urmează filmul documentar „Virsta opțiunilor” și un film artistic.
- Duminică 14 noiembrie, ora 10,30 : Ciclu : „Cultivarea tradițiilor muncitorești” : Conferință : „Omului muncii — dragoste și respect” ; Va vorbi : conf. univ. dr. Dumitru Almaș. Urmează filmul documentar „Poveste de toamnă” și un film artistic.
- Ora 19 : Discuție la masa rotundă pe tema : „Educația și creația la dimensiunile politice ale epocii”. Participă : conf. univ. dr. Tamara Dobrin, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației socialiste, prof. univ. Mac Constantinescu, sculptor, maestru emerit al artei, dr. Virgil Cindea, membru corespondent al Academiei de științe sociale și politice. Discuția va fi condusă de prof. univ. Marcel Breazu, membru al Academiei de științe sociale și politice. Urmează filmul documentar „25 de ani de pictură românească” și un film artistic.
- Marți 16 noiembrie, ora 19 : Ciclu : „Deceniu VIII — prefigurări” : Simpozion : „Economia românească racordată la cerințele prezentului și dimensiunile viitorului”. Vor vorbi : prof. univ. dr. Ludovic Tövissi, prof. univ. dr. Alexandru Zamfir, conf. univ. dr. ing. Alexandru Dănescu, prorector la Institutul politehnic București. Urmează filmul documentar „Un mareș program de propășire economică” și un film artistic.
- Miercuri 17 noiembrie, ora 19 : În dezbateri : „Spiritul constructiv al politicii externe românești”. Va vorbi : conf. univ. dr. Constantin Florea, redactor șef adjunct al revistei „Lumea”. Urmează filmul documentar „Tirgul internațional București” și un film artistic.
- Joi 18 noiembrie, ora 19 : Rubrica : „Sensurile majore ale angajării”. Simpozion : „Omul epocii pe măsura timpului și societății”. În dezbateri : „Conștiința socială revoluționară — factor activ în transformarea societății”. Va vorbi : prof. univ. dr. Ion Șerbănescu. — „Gîndirea economică — o componentă esențială a conștiinței socialiste”. Va vorbi : conf. univ. dr. Constantin Enache. — „Conștiința morală în atitudini etice”. Va vorbi : conf. univ. dr. Stanciu Cărpănuș. Urmează filmul documentar „Vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în județul Prahova” și un film artistic.

Poșta medicului

(Urmare din pag. 8-a)

M. UNGUREANU — Craiova : La fete, fenomenele de hipersexualitate traduse prin modificări ale conformației corporale și erotism excesiv se pot datoră fie unui exces de hormoni estrogeni (hiperfoliculinemie), fie de progesteron, de hormoni androgeni (de origine suprarenală sau ovariană), ori — în fine — unui hipertiroidism. Este indicat deci un examen endocrinologic atent, eventual în cadrul Institutului de endocrinologie C. I. Parhon din București. Ca tratament : medicație sedativă pe bază de Hidroxizină, polibromuri, barbiturice. Un mijloc terapeutic eficient este tratamentul cu extract de epifiză (Epifizan), recomandat de acad. St. M. Milcu, care constă în administrarea de Epifizan 2 fiole/zi în injecții i.m. 2 zile, timp de 20 de zile pe lună, cu 10 zile pauză, care se va repeta timp de 2—3 luni. Se mai recomandă regim de viață echilibrat și regim alimentar cu evitarea condimentelor excitante, practicarea culturii fizice, a sportului și evitarea climatului maritim.

N. C. — Galați ; MARIN M. — Hunedoara ; MOCKY — Bacău ; T. M. — București ; HERCULE B. — Buzău ; ZORESCU ION — București ; I. C. B. — București ; P. IONESCU — Reșița ; REG. IG. — Buziaș ; P. B. — București ; ESOP — Pitești ; P. ISTRATE — București ;

M. C. — București ; CASIUS — Timișoara ; B. K. — com. Ovidiu, jud. Constanța ; WALTER BR. — Brăila : Mici variațiuni pe aceeași temă, astfel că răspunsul este colectiv, deși — precizăm — tratamentul impotenței sexuale trebuie individualizat ca medicație și durată, fiind efectuat numai cu avizul și sub controlul periodic al medicului endocrinolog. În general, tratamentul constă în administrarea de hormoni androgeni (Testolent sau Motiltestosteron) asociați (sau nu) cu hormoni gonadotropi (Gonacor, Pregnyl sau Gestyl). Bune rezultate dau și unele excitante nervoase, ca stricinină asociată cu cacodilat de sodiu (ser neurotonic), vitamina B, fortissim, iohimbina, Fosfobion. În fine, în stările de astenie sexuală sînt eficiente curele periodice cu unele substanțe chimice ne hormonale, ca Gerovital H, Folcisteină U, vitamina E.

TREI BATERII DE TESTE

(Răspunsuri)

- 1) 1: M; 2: 15; 3: 8; 4: 6; 5: 5; 6: 4; 7: 1; 8: 2.
 2) 1: C; 2: b; 3: d; 4: d; 5: d; 6: e; 7: c; 8: d; 9: b; 10: a.
 3) 1: b; 2: d; 3: e; 4: a; 5: c; 6: d; 7: c.

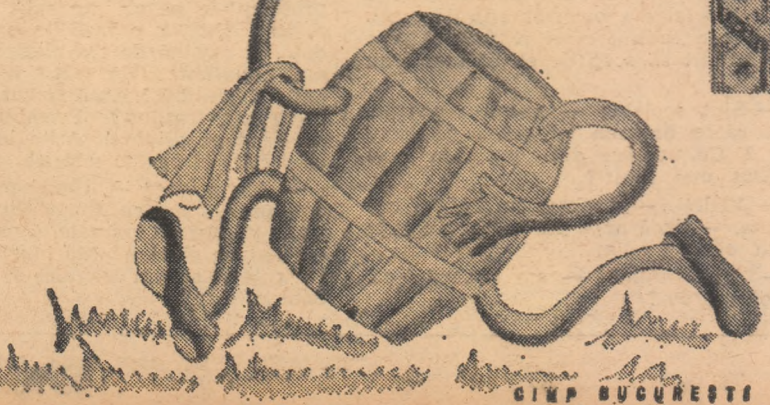
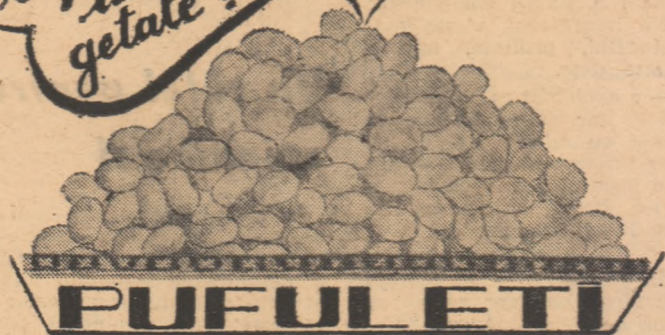
NOIEMBRIE

luna preparatelor culinare

.....vă oferă cu prilejul expozițiilor cu vînzare noi și apetisante specialități gastronomice.

recom

Sufuleți
 Un excelent aperitiv, obținut din expandarea croupelor superioare de cereale, cu adaos de grăsimi vegetale și brinză superioară „pecorino”.

COMBINATUL Textil GALATI

B-DUL REPUBLICII Nr. 158 Telefon 16135

PRODUCE :

- ȚESĂTURI DIN BUMBAC ȘI CELOFIBRĂ, imprimate, uni, în desene și culori moderne și variate
- LENJERIE BĂRBĂTEASCĂ ȘI DE FEMEI (cămăși, pijamale etc.)
- FRÎNGHII ȘI SFOARĂ în diferite grosimi. (din cînepă)

— E adevărat, ai dreptate, dar...

Vă rog, un scurt interviu!

Împreună cu Igor am zărit-o la un spectacol de circ și pe loc ne-am îndrăgostit lulea. Ședea în rândul șapte, ia... noi de la balcon i-am admirat părul castaniu și frumos, profilul delicat...

— Mda. — Igor și-a potrivit binoculul și a privit din nou. — Ar fi grozav s-o putem cunoaște...

— Hai să ne apropiem în pauză și să intrăm în vorbă, — i-am propus.

— Măi, dar știu că ai tupeu, — m-a apostrofat Igor indignat. — Să te apropii de o fată necunoscută și să intri în vorbă... Asta... e curată obrăznicie!

— Ba de loc, — m-am oțărît eu. Nu găsesc nimic obraznic în asta! Dar,

faci cum vrei. Treaba ta. Eu vreau s-o cunosc!

— Mă rog, cum dorești! — Dar îți repet — nu-î frumos ce faci!

Tocmai se terminase numărul zburătorilor și prezentatorul a anunțat pauză. Mi-am scos din buzunar stiloul și, înarmat cu un blocnot, m-am apropiat de necunoscută.

— Vă rog să mă iertați, de ce vă place circul? Numele și profesia dv.

Fata s-a întors mirată spre mine.

— Nu înțeleg, de ce mă întrebați? — Vedeți, — și mi-am luat o mină foarte serioasă — sunt sociolog. Facem cercetări pentru a stabili componența publicului. Ne interesează vîrsta medie a spectatorului, profesia, adresa, precum și alte date.

— Him! — a exclamat ea, deloc convinsă. — Bine, dar de ce trebuie să începeți tocmai cu mine?

— O, o, dar sîntem mai mulți, — am mințit-o cu o inspirație de moment, — iar mie mi s-a trasat sarcina să mă ocup de rîndul dumneavoastră.

— Cine?

— Șeful. Îi vedeți? — Și i l-am arătat cu privirea pe Igor care se plimba nervos de colo, pînă colo.

— Atunci, n-am nimic împotriva, — a primit tînăra fată, dar vă rog să începeți de la celălalt capăt, nu din mijlocul rîndului.

A trebuit deci să mă adresez mai întîi unui bătrînel care, aflînd că-i iau un interviu, s-a bucurat atît de mult, încît m-a reținut cinci minute și abia am izbutit să scap de el. Și mai erau și alții.

— Sînt sociolog — m-am recomandat către doamna ce ședea pe locul nr. 2. Ce numere din program v-au plăcut mai mult?

— Vedeți, — a căzut pe gînduri cucoana, — dacă ar fi să vorbesc despre arta clownilor, aș...

— Am înțeles! — am întrerupt-o... Profesia dv?

— Instructor. — Vă mulțumesc, — și m-am îndreptat către alt spectator.

Pînă la ea mai erau însă mulți. Începusem să tremur de enervare, căci toți inșii aceia se întindeau la vorbă așa încît... Pe primul care a urmat l-am întrebat cît e ceasul. Cu vecinul lui am sfîrșit și mai repede: l-am rugat să-și strîngă picioarele, ca să pot trece. Căci acum înaintam. Două locuri erau goale, iar pe cei doi care urmau i-am întrebat unde-i bufetul. Eram aproape. Cu colțul ochiului l-am observat pe Igor care, invidios, îmi urmărea febrila activitate — lui nu i-ar fi trecut niciodată prin cap așa ceva. De la ultimii doi am aflat cînd se termină spectacolul și, în sfîrșit, am ajuns lângă interlocutorul mult dorit.

— Ei, a venit și rîndul dv.

— Foarte bine — a zîmbit ea, — aștept întrebările.

Tocmai deschisesem gura cînd, într-un fel cu totul de neînțeles, a răsărit lângă noi Igor. A salutat respectuos fata, apoi către mine plin de importanță:

— Tovarășe Stepanov, mai aveți mult?

— Nu, — mi-am pierdut cumpătul, — sînt aproape... voiam tocmai s-o chestionez pe dumneaei.

— Nu mai e nevoie — mi-a seurtat-o însă Igor. — Începeți cu celălalt rînd. De tovarășa mă ocup eu.

— Vă rog, continuați, — m-a mai zorit apoi nesuferitul, care lepădase haina timidității și a bunelor maniere, — și, dacă se poate, mai repede; pauza-i pe sfîrșite.

Am oțtat și, blestemîndu-i în gînd pe toți fățarnicii, m-am urnit din loc ca să-mi continui investigația.

N. Elinson și V. Kașev

Un cățel pentru primul gol

În orașul nostru sînt mulți amatori de fotbal, iar echipa orașului se bucură de privilegiu deosebite. În fiecare an, la deschiderea sezonului fotbalistic, celor mai buni jucători li se înmînează premii. Nici anul acesta n-a fost încălcată tradiția. La fabrica de piine, comitetul de conducere a dezbătut din timp problema: „Ce premiu să fie acordat cu ocazia primului gol înscris de echipa „Racheta“.

— Cine, ce propune? — i-a întrebat președintele pe cei din sală. — Ceas? A fost. Altceva, o vază de cristal? S-a dat... O mașină de ras electrică? S-a mai cumpărat... Un tort? S-a comandat... O gitară? Anul trecut... Dar nu înțelegeți, fraților? Premiul trebuie să fie ceva original. Atîta lucru cred că merită și echipa noastră.

— Am o idee! — a exclamat atunci economistul nostru, tovarășul Pupkin, mare iubitor de animale. Ce-ar fi să le dăruim un cățeluș? Mă îngrijesc eu să fac rost de un pui drăgălaș de ciine ciobănesc.

Toți au fost de acord cu propunerea. Cățelul a fost botezat Gol, iar Pupkin a căpătat misiunea să-l înmîneze.

„Stadionul gema de lume. În tribuna principală Pupkin ședea lângă președinte și stringea la piept un coșuleț în care se foia un cățeluș pufos. Prin megafon se anunșase că imediat ce unul din jucătorii echipei „Racheta“ va marca un gol, i se va înmîna un premiu. Un premiu original.

Dar, ghinion, mîngea ocoala cu încăpăținare poarta adversă.

— Lasă, nu te necăji, — dacă nu marchează acum, data viitoare marchează sigur, am încredere în băieți — îl încuraja președintele pe Pupkin.

Dar „Racheta“ a mai jucat de cinci ori pe teren propriu, iar tabelul de marcaj a indicat de fiecare dată 0—0.

La ședința de analiză, Pupkin a observat:

— Păi, ce facem tovarășii? Acum „Racheta“ o să joace mai mult în deplasare.

— Stai, frate, nu te pierde cu firea, — l-au liniștit ceilalți, — hrănește-l, ai grijă de el, o să te ajutăm și noi! Cînd au să se întoarcă, au să marcheze un gol — și atunci ai să-l dai.

După mai multe meciuri în deplasare, „Racheta“ s-a întors într-adevăr acasă unde avea primul meci. „Premiul original“ a venit și el, o dată cu primii spectatori, trîgînd puternic de cureaua de care îl ținea Pupkin. Dar scorul meciului, din nou 0—0.

— Fraților, — a început să se roage economistul, — nu mai pot! Mi-a ros toată încălțămîntea și mobila din casă, zi și noapte latră de trezește tot cartierul, a sfîșiat pardesiul nevesti-mi. Scandaluri peste scandaluri, sînt la un pas de divorț.

— Te înțelegem, tovarășe, au căutat să-l calmeze colegii. Dar mai rabdă un pic. Cînd s-or întoarce din prima deplasare...

„Stadionul era arhiplin. „Racheta“ era în atac. Exact cu jumătate de minut înainte de terminarea jocului, apărătorul Petea Bulkin a marcat un gol, în sfîrșit... dar în poarta „Rachetei“.

Pe teren a fost adus numaidecît un dulău uriaș, care i-a fost înmînat lui

Petea. „Originalul premiu“ a mîrșit la noul lui stăpîn, dezvelindu-și fioroșii canini.

— Băieți, — a început să scîncească Bulkin, fiara asta mă sfîșie în bucăți...

Dar căpitanul echipei a comandat alinierea și, privind peste umăr la Bulkin, i-a spus:

— Să-î stăpînești sănătos, ciștigătorule!

Și Petea a rămas în mijlocul stadionului cu trofeul care lătra de zor la cele patru tribune...

Vladimir Kosunski

— Nici nu-i de mirare că nu sînt ciuperci. Dacă n-a plouat...

• umor •
umor umor u
umor umor umor u
umor umor umor umor u
umor umor umor umor u
umor umor umor umor u
umor umor umor umor u
umor umor umor umor u
umor umor umor umor u
umor umor umor umor u
umor umor umor umor u

La ce visează bărbații...

Of, soțiile! Niciodată nu izbutesc să-i fericească pe bărbați. Ori nu sînt destul de înțelegătoare, ori nu sînt destul de delicate, ba sînt nervoase, ba plicticoase, ori teribil de cicălitoare... Și care bărbat nu-și dorește o nevastă fără cusur? Care cap de familie, lungit pe divan după un prînz copios, în timp ce imperfecția lui tovarășă de viață spală podelele, nu visează la modelul unei soții ideale?

Dar iată cum ar trebui să fie ea, desăvîrșita, cea fără cusur, ideala...

Prima variantă. Soții se întorc de la serviciu.

Soția. Îngerășule, ești probabil zdrobit de oboseală. Dă să-ți duc eu servietă. Tu mai plimbă-te prin grădina; vin îndată să-ți instalez hamacul. Știu că nu-i ușor să muncești opt ore! Nu te supăra că nu te legăn, în schimb îți fac niște colțunași pe cînstă!... Știi, trebuie să cobor în pivniță ca să scot cartofi și cărbuni, vrei să-mi dai puțin chibriturile? Mulțumesc, dragule. Leagăna-te, leagăna-te scumpul meu, știu că nu-i ușor de stat opt ore. Ori poate vrei să-ți aduc televizorul? Sau s-o chem pe Zosia să te mai veselească? Relaxează-te, șoimul meu, doar nu-i ușor opt ore...

A doua variantă. Bărbatul vine acasă beat.

Soția. Lumina ochilor mei, ce bine că nu te-ai rătăcit și n-ai căzut în vreo gură de canal! Dar cine ți-a pătat așa cămașa? Of, și ce netrebnic ți-a sfîșiat pantalonii? Dragul meu, dar tu abia te ții pe picioare, hai vino și te culcă pe pușorul tău! Poate vrei un castraveci murat? Sau poate că ți-e foame? Doamne, ce tare sughiți; să nu chem Salvarea? Îmi dai voie să te pup?

A treia variantă. Soțul vine acasă spre dimineață, nu se știe bine de unde.

Soția. În sfîrșit, te-ai întors dragul meu! Nu, nu, n-am nevoie de explicații! Nu mă amestec în viața ta personală. Numai cu un singur lucru nu sînt însă de acord: de ce ți-ai pus o cravată demodată? Trebuie să fii mereu bine. Dă-mi voie să-ți iau firul ăsta de păr de pe haină! Oho, e mai lung decît al Zosiei! Și ce mătăsoș... Te rog, odihnește-te măcar două ore pînă pleci la serviciu; dacă vrei, stau lângă tine să alung muștele...

A patra variantă. Într-un cerc de prieteni.

Soția. Dar se poate să vorbești așa de soțul meu? Zău, e o adevărată comoară! Nici nu știu cum am putut să am atîta noroc. E un bărbat ideal, și aș putea să jur că n-are egal pe lume (plînge cu lacrimi de fericire).

A cincea variantă. Soții se despart.

Soția. Împărțim așa: Pianul, televizorul, frigiderul — tu. Pătucurile copiilor și jucăriile — eu. Tu rămîi în casă; eu cu copiii găsim un colțisor la mama. Așa! Geamurile le-am spălat, podelele le-am frecat, așternutul ți l-am schimbat, flori în vază... Ce-ar mai trebui? Da, să-ți pun o sticlă cu șampanie la frigider; tortul ți-l trimt cu Zosia... Dacă te întrebă ceva colegii de serviciu, spune-le că eram o scorpie... Ei, cu bine!

Vitaute Jilinskaite